

Ardeal és Banat kis- és középiparosainak hetilapja. — Arad-i Iparos Otthon, az Ipari Szindikátusok, a Romániai Építőmesterek Szövetsége hivatalos lapja. Egyesülve a tíz-műsoarai „Az Iparos”-sal.

Előfizetési ára egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lei, félévre 500 lei. Iparosoknak egész évre 300 lei, félévre 150 lei, negyedévre 75 lei. — Hirdetések négyzetcentiméterre 4 lei, kötéseknél árendmény

„Tiszteld a tisztos ipart!”

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

Cum trebuie organizat învățământul industrial

Lipsurile de azi ale învățământului industrial.

„Institutul national de credit meșteșugăresc”, recenta înființare a actualului titular al departamentului muncii, d. prof. I. Nistor, în afară de contribuția statului prin B. N. R. și ministerul finanțelor, în afară de subscripția publică a meseriașilor, mai este alimentat și de Fondul Casei de învățământ industrial, care în loc să fie sub controlul ministerului muncii, așa cum este și laborul, se găsește la ministerul instrucțiunii format fiind din contribuția de 2 la sută asupra contractelor și furniturilor de stat. Ministerul instrucțiunii susține prin acest fond învățământul industrial atașat acestui minister. Rezultatele date până acum de acest învățământ, sunt din cele mai deplorabile. În loc să formeze conducători, n'a dat până acum elemente de prea mare valoare cu toată enorma cheltuială a trimerii în străinătate a unui număr de absolvenți ai școlilor de meserii, pentru perfecționare.

Învățământul industrial, după cum îl arată și numele, trebuie să fie o adevărată pepinieră unde să se formeze profesorul, meseriașul de mâine, nu salariatul public.

LIPSA DE PREGATIRE PROFESIONALĂ A ABSOLVENȚILOR LICEELOR INDUSTRIALE.

Din enumerările ce le facem mai jos, reiese în mod indubiabil inferioritatea învățământului industrial față de școlile de ucenici și mai ales necesitatea modificării în total a programei analitice a acestui învățământ.

Școlile industriale au un program, teoretic foarte încărcat, majoritatea orelor de curs sunt destinate teoreticului meglijându-se latura practică atât de necesară în învățământul industrial.

În afară de faptul că s'a dat prea mare dezvoltare învățământului teoretic, atelierele școlilor nu sunt înzestrate cu unelte și nici nu au materie primă pe care s'o lucreze elevii. Din numeroasele inspecții ale d-lui ministru prof. I. Nistor la diferite licee profesionale, dăm pentru edificare rezultatul inspecției dela liceul industrial din Ottenia: atelierul n'are toate sculele necesare și culmea, în tot atelierul nu există un singur dulap pentru unelte, decât acela al directorului și acela destinat arhivei și imprimăriei școlii.

Din cauza lipsei unei pregătiri tehnice temeinice particularii refuză a face comenzi la aceste școli, în general toate produsele fiind de calitate inferioară.

După declarațiile d-lui Ilie P. Calciu, președintele Uniunii Camerilor de Muncă, făcute pe bază de date statistice întocmite de Camera de Muncă București, reiese că 3 la sută din absolvenții școlilor de meserii au profesat meseria învățată, restul de 97 la sută preferând refugiul în bugetul public.

Învățământul industrial, nu este un învățământ propriu zis, după cum socotesc cei dela ministerul instrucțiunii pentru că aci nu predomină viața de atelier; peste tot în aceste licee zise industriale respiră atmosfera școlastică nu cea de atelier. Nicovalei și ciocarului, rindelei și tesiei, forfecului și acului le-au luat locul o serie întreagă de pretinse obiecte de cultură generală, care răpesc cel mai mult timp elevului cu studiul lor. Din cauza concepției greșite, imprimată acestor școli, absolvenții, după terminarea cursurilor s'au desbrăcat de haina lucrătorului și-au îmbrăcat-o pe aceea a funcționarului de Stat.

A hazai ipar mult évi termelése mindössze tíz százalékkal maradt mögötte az 1928-ik konjunkturális esztendő termelésének

Tíz százalékkal emelkedett a hazai ipar termelése 1935-től az 1936-ik esztendőig. — Egyedül a textilipar érte el a konjunkturális esztendő termelési színvonalát.

Nincs messze az idő, amikor a hazai gyáripár termelése meghaladja a háboru utáni legjobb esztendő eredményét

A hazai ipari termelés az 1936. évben, jelentős emelkedést ért el, de az 1928-ik évi konjunkturális nívót nem érte el. Az 1936 évi ipari termelésről még nem állnak rendelkezésünkre részletes adatok. Ipari körök véleménye szerint, az 1936. évi termelés átlag 15 százalékkal volt nagyobb, mint az 1935. évi. Így tehát az 1936. évi ipari termelésről képet alkothatunk, ha az 1935. évi adatokat vizsgáljuk, amelyek csak nemrég kerültek nyilvánosságra.

A hazai ipari termelés fejlődését, illetőleg alakulását figyelemmel kísérhetjük, ha összehasonlítjuk az 1935. évi adatokat az 1932. évi adatokkal, amidőn az ipari termelés a mélyponton állott és az 1928. évi termeléssel, amidőn a romániai ipari termelés a legmagasabb nívót érte el a háboru utáni években.

Iparáganként az ipari termelés ezekben az években a következő képet mutatja:

ELŐNYTELEN AZ ÖSSZEHASONLÍTÁS A HAZAI ÉLELMISZERIPARBAN.

A romániai iparban vezető szerepe van az élelmiszeriparnak, amely majdnem kizárólag belföldi nyersanyagot dolgoz fel. Az élelmiszeripar által használt külföldi nyersanyag alig 7 százaléka az élelmiszeripar által feldolgozott teljes nyersanyag-mennyiségnek.

Az élelmiszeriparban működő vállalatok száma 1928-ban 1133 volt, 1932-ben 1128, az 1935. évben pedig 1066. A motorikus erő 1935-ben majdnem elérte az 1929 évi nívót, azonban alacsonyabb volt, mint 1932-ben. Az 1928 évben az élelmiszeripar 129.888 lóerővel, 1932-ben 130.570 lóerővel, az 1935 évben 128.991 lóerővel dolgozott. A foglalkoztatott munkások száma az 1935. évben 31.334, az 1928 évben 30.277, az 1932 évben pedig 20.720 volt.

Az 1928. évi nívónál az élelmiszeriparban 36 százalékkal volt kevesebb a termelés értéke, 52 százalékkal kisebb a felhasznált nyersanyag érté-

ke és 30 százalékkal volt kevesebb a kifizetett munkabér összege, mint 1935-ben. A felhasznált nyersanyagnál és a termelés értékénél mutatózó nagy különbség elsősorban azzal magyarázható, hogy a gabonák 1935-ben jóval alacsonyabbak voltak, mint 1928-ban.

NEM ELŐNYÖS AZ ÖSSZEHASONLÍTÁS A VEGYIPARBAN SEM.

A vegyipari termelésben foglalkoztatott vállalatok száma (beleértve a petróleumvállalatokat is) 1928-ban 330, 1932-ben 278, 1935-ben 287 volt. A motorikus erő 1928-ban még csak 64.745 lóerő volt, 1932-ben már 65.659-re emelkedett, az 1935-ben működésben levő motorikus erő pedig 99.368 lóerőt tett ki. Jelentősen emelkedett a foglalkoztatott munkások száma is, amely 1928-ban 19.728, 1932-ben 13.753, 1935-ben pedig 22.539 volt.

A vegyipari termelés értéke 17 százalékkal volt kisebb 1935-ben, mint 1928-ban, ezzel szemben a kifizetett munkabérek összege csak 46 százalékat tette ki az 1928. évinek. A felhasznált nyersanyag értéke 19 százalékkal volt alacsonyabb 1935-ben, mint 1928-ban. Ugy a termelés, mint a felhasznált nyersanyag értékének csökkenése elsősorban a petróleum világpiacon alacsonyabb minőségével magyarázható.

ÖT SZÁZÁLEKOS JÁVULÁS A TEXTILIPARBAN.

A romániai iparágak közül egyedül a textilipar az, amely 1935-ben elérte, sőt meghaladta az 1928 évi nívót, amint az alábbi adatok mutatják:

A vállalatok száma 1928-ban 530, 1932-ben 470, 1935-ben 552 volt. A motorikus erő az 1928 évi 39.143 lóerőből 1932-ben 42.941 lóerőre, 1935-ben 51.491 lóerőre növekedett. A foglalkoztatott munkások száma 1928-ban 37.134, 1932-ben 38.074, 1935-ben már 54.228 volt, vagyis 49 százalékkal több, mint 1928-ban.

A termelés tehát 3 százalékkal, a felhasznált nyersanyag értéke 5 százalékkal volt magasabb 1935-ben, mint 1928-ban.

INŰATAMANTUL INDUSTRIAL TREBUE SA TREACA LA MINISTERUL MUNCII.

Învățământul industrial, mai ales acum, prin punerea în aplicare a noiei legi a meseriașilor, nu poate fi condus decât de ministerul muncii, singurul în măsură a-i imprima cu adevărat caracterul de învățământ muncitoresc.

Amestecul acesta al instrucțiunilor publice în învățământul muncitoresc nu este decât în detrimentul meșteșugului românesc.

După cum învățământul agricol se găsește sub directă conducere a ministerului agriculturii și domeniilor, tot așa cel industrial trebuie să se găsească

că sub acela a ministerului muncii. Cauza care face ca instrucțiunea publică să nu renunțe la direcțiunea acestui învățământ, este Fondul Casei de învățământ industrial. Spuneam la început că acest fond vine să se adauge Institutului Național de credit industrial. Ministerul instrucțiunii nu vede cu ochi buni această trecere de aceea a cerut ca din acest fond să se acorde împrumuturi numai absolvenților liceelor și gimnaziilor industriale. În fața acestei cereri, toate organizațiile profesionale vor reacționa în sensul ca fondul să se contopească activului Institutului de credit iar împrumuturile să se acorde tuturor meseriașilor, în cadrul strict al legii.

Az 1935 évi vasipari termelés érték szempontjából megközelítette az 1928-évit, a foglalkoztatott munkások száma, az investált tőke és a motorikus erő meghaladta az 1928-évit, amint azt az alábbi adatok mutatják:

A vállalatok száma 1928-ban 451, az 1932 évben 394, az 1935 évben pedig 356 volt. A motorikus erő az 1935 évben 112.644 lóerőre emelkedett, az 1928 évi 82.588 és az 1932 évi 103.102 lóerőjével szemben. A foglalkoztatott munkások száma 1928-ban 39.707, 1932-ben 26.083, 1935-ben pedig 43.705 volt.

A termelés értéke csak 5 százalékkal volt kisebb 1935-ben, mint 1928-ban, a felhasznált nyersanyagok értéke, pedig 88 százalékát tette ki az 1928 éviének.

A GAZDASÁGI VALSÁG LEGJOBBAN A FAIPART SUJTOTTA.

A gazdasági válság legnagyobb mértékben a faipart sújtotta. Ennek oka elsősorban az exportlehetőségek csökkenésében keresendő és csak másodsorban magyarázható a belföldi piac fevődőképességének csökkenésével. A faipari termelés helyzete az 1934 évben kezdett javulni és ez a javulás a következő években is folytatódott, azonban még mindig messze áll az 1928 konjunktúraév termelésétől, amint az alábbi adatok mutatják:

A faipari vállalatok száma 1928-ban 780, 1932-ben 692, 1935-ben pedig 701 volt. A motorikus erő 1928-ban 71.727, 1932-ben 68.526, 1935-ben 66.687 volt. A munkások száma 1928-ban 39.742, 1932-ben 24.056, 1935-ben pedig 38.309 volt.

A termelés értéke 1935-ben tehát 59 százalékkal volt kisebb, mint 1928-ban, a felhasznált nyersanyag értéke pedig 1935-ben a 38 százalékát tette ki az 1928 éviének. Ezek az adatok is azt mutatják, hogy milyen súlyos válságon ment keresztül a romániai faipar.

SÜLYOSAN ÉRINTETTE A VALSÁG A HAZAI BŐRIPART IS.

Romániának fejlett bőripára van, amely az ország szülészégét teljes mértékben el tudja látni, egy-két speciális cikk kivételével. A bőrpár termelése elsősorban a belföldi fogyasztás fedezését szolgálja, azonban az utóbbi években eléggé jelentős exportot is bonyolít le, különösen Angliába.

A válság súlyosan érintette Románia bőripárát is és egyike azoknak az iparágaknak, amelyeknek termelése 1935-ben a legkevésbé közelítette meg az 1928-évit. Ezt az alábbi adatok igazolják:

A vállalatok száma 1928-ban 223 volt, 1932-ben 162, 1935-ben pedig 166. A motorikus erő 1928-ban 15.212, 1932-ben 12.679, 1935-ben 14.480 lóerő volt. A foglalkoztatott munkások száma az 1928 évi 9109-cel és az 1932 évi 6.647-tel szemben 1935-ben 9.853-ra emelkedett.

A termelés értéke tehát 41 százalékkal, a felhasznált nyersanyag értéke pedig 35 százalékkal volt kisebb 1935-ben, mint 1928-ban.

NEM ÉRTE EL A KONJUNKTURÁLIS ÉV SZINNVONALÁT A HAZAI ÉPÍTŐIPAR SEM.

Az építkezési tevékenység tudvalevőleg 1935-ben igen élénk volt. Ennek ellenére az építőanyag-ipar 1935 évi termelése nem érte el még megközelítőleg sem az 1928 évi nívót.

Az építőanyagiparban 1928-ban 293, 1933-ban 253, 1935-ben 258 vállalat működött. A motorikus erő 1928-ban 38.744 lóerő, 1933-ban 51.966 lóerő, 1935-ben pedig 55.124 lóerő volt. A foglalkoztatott munkások száma 1928-ban 13.846, 1933-ban 10.690, 1935-ben pedig 13.226 volt.

A termelés értéke 21 százalékkal, a felhasznált nyersanyag értéke pedig 28 százalékkal volt alacsonyabb 1935-ben, mint 1928-ban.

A fentiek szerint tehát az egyes iparágak közül egyedül a textilipar érte el 1935-ben az 1928 évi nívót. A többi termelési ágak közül a vasiparban 95 százalékos, a papir- és nyomdaiparban 90 százalékos, a vegyiparban 83 százalékos, a kerámiaiparban 77 százalékos, az építőanyagiparban 79 százalékos, az élelmiszeriparban 64 százalékos, a bőripárban 59 százalékos, a faiparban 41 százalékos sikerült elérnie az 1928 évi termelési nívót.

Az 1936 év minden iparágban kedvezőbb volt, úgy, hogy 1935-ben a textiliparon kívül a vasipar, a papir- és nyomdaipari termelés valószínűleg elérte az 1928 évi nívót, a többi iparágakban is jelentős mértékben javult az arány az 1935 éviével szemben. Általában a romániai ipar 1936 évi termelése, szakértői megállapítások szerint, elérte az 1928 éviének 90 százalékát az 1935 évi 80 százalékkal szemben.

Végkielégítés címén egy évi fizetést ítelt meg a Cluj-i munkabíróság az elbocsátott ipartestületi tisztviselőknek

A munkatörvény tudvalevőleg felfüggesztette az összes ipartestületek működését és a szerzett jogok tiszteletben tartása nélkül egyik napról a másikra utra tette az összes ipartestületi tisztviselőket.

A Cluj-i munkakamara méltányosságból az elbocsátott ipartestületi tisztviselők félévi fizetését folyósította. A tisztviselők ebbe az elintézésbe nem nyugodtak bele és a munkabíróság előtt keresetet indítottak a munkakamara ellen. Kérték, hogy a

munkabíróság ismerje el nyugdíjjogosultságukat, közelebb a munkakamarát arra, hogy nyugdíjaikat fizesse meg. A munkabíróság a közelmúltban tárgyalta a beadott keresetet s annak csak részben tett eleget. A tisztviselőknek nyugdíj fizetésére vonatkozó igényét elutasította, ellenben az elbocsátás a munkakamarát, hogy egyévi időtartamra fizetésüket adja ki. Ez ellen az ítélet ellen úgy a munkakamara, mint az ipartestület tisztviselői a törvényszékhez felebbeztek.

1.40 százalékos illeték alá esik minden szóbeli vagy írásbeli megállapodás

Az ország összes pénzügyigazgatóságai utasítást kaptak mindazon szóbeli, vagy írásbeli megállapodást illetően, amelyek egyrészt a szállítató felek, kereskedők, vállalatok, másrészt a szállítmányozási vállalatok között avégből jön létre, hogy utóbbiak fix összeg ellenében vállalják az áruk szállítását. Vagyis azokban az esetekben, amikor a szállítató felek megállapodást kötnek valamely szállítmányozási vállalattal, amely szerint az fix összeg ellenében elvállalja az áruk szállítását s ebben a kölcsönösen megállapított összegben a hivatalos vasuti, vagy hajózási fuvardíjon kívül, valamint a szállítással kapcsolatos munkások költségein kívül az illető szállítmányozó cég jutalékát is befoglaltatják.

a megállapodás szerződés jellegével bír s így illetékezés alá esik.

Az illeték a megállapodott összeg 1.40%-a, mely minden hónap összegezett lajstrom alap-

ján fizetendő le a pénzügyigazgatóságnál. A vonatkozó rendelet a Központi Bélyegügyi Bizottság adta ki s ebben kifejti, hogy a kereskedelmi törvény 413-ik cikkének értelmében nemcsak a szállítató fél és a szállítási eszköz birtokosa között létrejött megállapodás tekintendő szállítmányozási szerződésnek, hanem a szállítató fél és valamely szállítmányozási cég között létrejött megállapodás is annak tekintendő, amely esetben emez vállalkozik arra, hogy saját neve alatt más szállítási tényező, vasut, fuvaros stb. bevonásával eszközli a szállítást bizonyos összeg ellenében, amelyben a haszon is benne van.

Ezek azok az ügyletek, amikor a szállítmányozási cégek ugynevezett „átvételi tétel” alapján nyerik el a szállításra vonatkozó megbízást. A vonatkozó rendelet múlt év december hó 8-án lépett életbe és a szállítási költségek újabb drágulását jelenti.

Áremelést kérnek az aradi husiparosok és malmok.

Az aradi husiparosok kérték Arad város vezetését, hogy emelje fel a husárkat, mert a jelenlegi árak mellett semmi hasznuk sincs az üzletben, sőt négy mézáras már csödbe jutott. A városvezetés úgy határozott, hogy rövidesen próbavégzést tart és addig is a szerződéses árat 1 leivel fel emelte. Az aradi malmosok szintén kérték a maximális árak megváltoztatását, miután a buza ára négy érmésszárként 450 leire emelkedett. A város vezetsége bizottságot küld ki a helyzet megvizsgálására.

MI A KUNSZT.

Mandulán veszekedik az urával és nagy dühvel mondja:

— Majd megmutatom én, hogy ki parancsol ebben a házban.

— Nagy kunsztt, — mondja Mandula — azt mutasd meg, hogy ki engedelmeskedik?

Aggmenházat létesít

lesettjel számára

a timisoara-i kereskedőtársadalom

A timisoara-i Kereskedők Egyesülete ének küldöttsége új napján az egész kereskedő társadalom nevében tisztelegte Oprea Ioan-éknél, aki a Kereskedelmi és Iparkamara elnöke is. Külön fejezték ki az illusztris éneknek jókívánságait az ifjú kereskedők csoportja, valamint a Kereskedők Egyesülete énekigazgatósága is. Oprea elnök, amikor az új évi üdvözléseket megköszönte, az 1937. év legfőbb feladatának az elagott kereskedők menházának létesítését jelölte meg. E mondta, hogy karácsonykor és újévkor, amikor a segélyeket osztották a kamarában, megdöbbentve tapasztalta, hogy milyen sok, egykor jónevű, idősebb kereskedő szorult a mai rossz viszonyok között támogatásra. A kereskedő társadalomnak becsülettel kötelessége kezei ezeken a dolgot kártársakon és a segítségnek legalkalmasabb módja az elagott kereskedők menházának megremtése, melyet ebben az esztendőben minden körülmények között meg is fognak valósítani a timisoara-i kereskedők.

Felhívás a hátralékos adófizetőkhez

A pénzügyigazgatóságok felhívják a hátralékos adófizetőket, hogy az utolsó évnegyedre esedékes adójukat, valamint a hátralékot is fizessék ki, mert a foglaltságokkal egyidejűleg a zálogolást is megkezdte. A lefoglalt tárgyakat nemfizetés esetén a törvényes határidő letelte után elárverezik. A területi adóhivatalok eddig néhány száz árverést tüstelt ki, de ezeken kívül már számos helyről, jórészt kisemberektől, elvitték a korábban lefoglalt ingóságokat. Az pénzügyigazgató közli, hogy adófizetési halasztás iránti kérvényekkel ne is keresztek fel, mert pénzügyminiszteri rendelet értelmében nem a módjában fizetési halasztást adni, ez egyedül a pénzügyminisztérium adhatja meg.

A ZAVARÓ TOLL.

A hölgy a moziban barátságosan hátra fordul és megkérdi a mögötte ülő urat:

— Mondja kérem, nem zavarja a kalapomon levő toll?

— Oh, egyáltalában nem, — feleli a megszólított, — mert az az ur, aki az előbb a helyemen ült, már régen levágta.

JANUÁR

30

Aradi Iparos Bál

Munkabírósgot állítanak fel Oradeán

Az oradea-i munkakamara elnöksége legutóbbi ülésén a munkabírósg felállításának kérdésével foglalkozott. Ismeretes, hogy annak idején a munkakamara kérte a miniszteriumot, hogy Oradeán is állítsanak föl munkabírósgot, hogy ezáltal is meggyorsítsák a munkások és a munkaadók között felmerülő konfliktusok ügyének az elintézését. A miniszterium tekintettel az oradea-i munkakamara aktivitására és már eddig elért eredményeire, megszavazta a munkabírósgot Oradea-nak.

SZERENCSETLENSÉG.

Móricát, mikor az iskolából haza jött, ezzel fogadta az apja:

- Móricám, nagy dolog történt.
- Na?
- A gólya egy kis testvérkét hozott neked.
- Ajjé, ahogy mi kinézünk.
- Miért?!
- Nu, a gólya is hozott egy gyereket és a napokban a mama is lebetegszik...

Megindult a magyarországi kisipari export.

A nemrég Budapesten létesült Magyar Kisipari Kiviteli Intézet már rövid fennállása alatt számottevő eredményeket ért el. A legkülönbözőbb kisipari termékeket mint fésűket, gomb- és paszományféleket, balettcipőket, dominót, cukorfogót, ondulógépeket, szállítottak ki a külföldi piacokra. Sok kisipari termék ment ki Angliába, Ausztráliába, legutóbb Algírba és Dél-Afrikába. Különösen a kesztyűkészítő kisiparosok termelészövetkezete kapott nagymennyiségű megrendelést, így a legutóbbi két hónapban 30.000 pengő értékű megbízást adtak az angolok, főleg a kézzel varrott női kesztyűkre. Most alakult meg a szabóiparosok kiviteli szövetkezete, amely az angol, holland és skandináviai piacokon és a holland gyarmatokon, valamint Ausztráliában építi ki üzletkörét. A szervezés alatt álló bórdíszműves-szövetkezet is szállít már mintaküldeményeket Angliába és Ausztráliába, közeljövőben pedig megindítják a többi külföldi piac beszerzését is a magyar kisipari exportra.

BORBÉLYNAL.

- Mi van az inasával?
- Kidobtam.
- Miért?
- Folyton torkoskodott a pomádéból.

Az egész országra egységesítik a telekkönyvet

Esztendő óta tartó előkészületek után, a jogegységesítő bizottság megszerkesztette végre azt a törvényjavaslatot, amely az Ardeal-ban és Banat-ban életben lévő telekkönyvi rendszert kiterjeszti az egész ország területére. Ennek a jogalkotásnak rendkívül jelentősége van a hitelélet fellendítésére. Az alapelv ugyanaz, mint Ardeal-ban és a Banat-ban. Mindennemű ingatlanra vonatkozó dologi jog csak akkor létesül, ha azt a telekkönyvben szabályszerűen bejegyzik. Ennek a nagyszabású jogalkotásnak egyébként Ardeal-ra és a Banat-ra is hatása lesz, mert az érvényben levő telekkönyvi rendtartás, amely idestova nyolcvan esztendő, az időközben keletkezett bírói joggyakorlattal és világos szabályokkal egészítik ki. Hivatalos körökben azt remélik, hogy az egész ország területére kiterjedő új és egységes telekkönyvi rendtartás június 1-én már életbe léphet.

TÖRZSVENDEG.

— Főpincér, figyelemztetem, hogyha holnap is ilyen rossz lesz a feketéjük, akkor ma voltam itt utoljára.

Hatvan cluj-i céget bírságoltak meg a repülőbélyeg miatt.

Az aviatikai bélyegek nem alkalmazása miatt újabban Cluj területén mintegy hatvan vállalatot bírságoltak meg. A bírságokban vezet egy helyi drogacég, amelyre 500 ezer lej bírságot róttak ki.

Újból drágul a posztó.

A posztógyárak tavaszi árukollektói megjelentek a piacon és megállapítható, hogy az árak általában tíz százalékkal magasabbak a múlt tavaszi áraknál.

Hamisaknak bizonyultak egyes lapoknak a cluj-i munkakamara elleni vádjai

Sem a magyar himnusz, sem az Internacionálét nem éneklék a cluj-i munkakamarában. — Nem részesítik mostoha bánásmódban a román tisztviselőket, sőt a kamarai könyvvezetést is az állam nyelvén vezeti a 14 román tisztviselő.

Sajtópert indít a munkakamara a rágalmozó lapok ellen

A legutóbbi hetekben a bucureşti-i sajtó részről heves támadások érték a cluj-i munkakamara vezetését. A Naţionalul Nou, az Universul és a Porunca Vremii hasábjain éleshangu támadások jelentek meg a munkakamara vezetésé ellen, mely a cikkek véleménye szerint „idegen” és „hazafiatalan” szellemben vezeti az intézményt. A kamarát ért támadások természetesen kellemetlenül érintették az intézményt, mely tudvalevően tiszta román vezetés mellett működik.

A munkaügyi miniszterium figyelmes lett a támadásokra és dr. G. I. Ghiulea vezérfelügyelő személyében ellenőrt küldött ki a munkakamara ügyének és a vezetés szellemének felülvizsgálására. A munkakamara most dr. V. Chirila elnök aláírásával nyilvánosságra hozta a vizsgálatról felvett jegyzőkönyvet.

A jegyzőkönyv, mely rendkívül jellemző, sőt szellemes módon világít rá a jobboldali propaganda eszközeire, szóról-szóra a következőképpen hangzik:

„A munka és közegészségügyi miniszterium által elrendelt vizsgálat, mely különböző lapok támadásai nyomán indult meg, folyó hó 9-én nyert befejezést a következő tanak kihallgatása után:

Petre Bucoveanu képviselő dr. Ioan Chirila munkaügyi vezérfelügyelő, Vasile Hossu, a kamara vezértitkára, dr. Alexandru Fodor, a kamara titkára, Theodor Bindea, a kamara könyvelője, Grigore Mihailas főtisztviselő, Dimitrie Iovanel, a vízművek tisztviselője, kamarai tanácsos, Iorgu Valcu, a kama-

ra volt ideiglenes tisztviselője, valamint alulírott.

Dr. G. I. Chiulea munkaügyi miniszteriumi vezérfelügyelő jegyzőkönyvének konklúziói a következők:

1. A cluj-i munkakamara tisztviselőit „nem pofozták meg”, mint ahogyan azt a Naţionalul Nou 1936. december 19. száma írta.

2. A román tisztviselőket (számszerint tizenötgyet) nem részesítik mostohább bánásmódban, mint a kisebbségi tisztviselőket (két gépirónót).

3. A munkakamarai tanács és az igazgatóság ülésein nem használják a magyar nyelvet, a kamara jegyzőkönyveit és számvevőségét románul vezetik.

4. Az igazgatóság és a tanács üléseinek végén nem éneklék a magyar himnusz, — mint ahogyan azt a Porunca Vremii egyik 1936. decemberében megjelent száma írja.

5. Az igazgatóság és a munkakamarai tanács ülésein nem éneklék az Internacionálét, ahogyan azt az Universul 1937. január elseji száma írja.

Tisztázatlan most még Iorgu Valcu tisztviselő kérdése, akit a törvényes formák beöltése nélkül ideiglenesen alkalmaztak és akinek ügyében a miniszterium fog dönteni.

Természetesen, — mondja végül a jegyzőkönyv — a fentemlített Naţionalul Nou és az Universul című lapok ellen megteszük a törvényes intézkedéseket és rágalmozás címén indítjuk meg ellenük az eljárást.

Megszüntette a CFR az iparvállalatok szállítási kedvezményeit

Csak azok az iparvállalatok kapnak kedvezményt, amelyek kötelezik magukat, hogy összes termelvényeiket vasuton szállítják.

Ujabb drágulást idéz elő a vasut indokolatlan intézkedése

A Monitorul Oficial december hó 28-iki száma 174.561 szám alatt rendeletet közöl, amelyben értesítette az összes érdekeket, hogy 1937. március 1-től kezdve az összes feladó vagy rendeltetési állomás részére eddig érvényben levő helyi ártarifát (Editia III.) hatályon kívül helyezi. Ettől az időponttól fogva a CFR az olyan iparosok számára, akik kötelezettséget vállalnak arra, hogy termékeiket és anyagaikat kizárólag vasuton fogják szállítani, meg egyezés alapján, az általánosnál kedvezőbb tarifát fogja nyújtani.

Ez az egyezményes tarifa a nemzeti munkavédelemről szóló törvényben meghatározott előnyök helyett alkalmazandó.

Ez a rendelet az érdekeltek körében a legnagyobb feltűnést keltette. A kedvezményes vasuti tarifa 1930-tól kezdve már érvényben volt és hatása az egész közgazdasági életre kedvezőnek mutatkozott. Az új rendelet megszünteti ezt a kedvezményt és ezután a CFR tekintet nélkül a munkavédelemről szóló törvényben foglalt előnyökre, saját megítélése szerint fog speciális kedvezményeket nyújtani egyeseknek. A kedvezmény kötelező ereje tehát megszűnik.

AZ UGIR e rendelettel kapcsolatban máris interviált és terjedelmes memorandumot nyújtott be a CFR vezetéséhez, amelyben a rendelet visszavonását kéri. A memorandum indokolása a többiek között rámutat arra, hogy a nagyipari vállalatok tulajdonrésze nem vállalhat kötelezettséget abban a tekintetben, hogy minden gyártmányát és termékét kizárólag vasuton fogja szállítani, miután már magának is sokféle kitűnően bevált közlekedési eszköze van tulajdonában és földrajzi fekvése, gyártmányainak természete is olyan, hogy versenyképességét bontaná meg, ha kizárólag a vasutra lenne utalva.

Az új rendelet ezek szerint egyébre nem alkalmas, mint arra, hogy ismét megdrágítsa az árakat nemcsak azért, mert lényeges kedvezményektől esik el a vállalkozó, hanem amiatt is, mert arra kényszeríti a vasut az iparvállalatokat, hogy az olcsó üzemi autókamionok helyett a vasutat vegyék igénybe.

Végül nemzetvédelmi szempontból is fontos, hogy megfelelő számú közlekedési eszközzel rendelkezzenek a vállalatok, amelyeket háború esetén mozgósítani lehet. Az érdekeltek remélik, hogy a vasut visszavonja a sérelmes rendelkezést.

Szalagfűrészek eladók

egy Kirchner gyártmányu, 105 cm. kerékátmérővel, rönkvágásra is alkalmas és egy kisebb belföldi gyártmányu, olcsó áron megkapható.

Erdeklődni:

REINHART FÜLÖP bútorgyár

ARAD, Str. Horla 2. szám.

Jogesetek a kisipar köréből

Felmondási időnél nem az az irányadó, hogy az alkalmazott a felmondáskor testi vagy szellemi munkát végzett, hanem az, hogy milyen természetű állandó munka végzésére szól, a szerződése.

A timişoara-i ítélőtábla második tagozatának 610—1935. számú elvi döntvénye a semmizsék harmadik tagozatának 1250—1934. számú döntvényére való hivatkozással.

Felperes alkalmazott keresetet indított Arad városa, mint munkaadó ellen tíz hónapra szóló felmondási idő díjazása érdekében. Indoka az volt, hogy a város szolgálta ában 19 éven át szellemi munkát végzett és a munkügyi törvény 85-ik és 93-ik szakaszai szerint ennyi felmondási idő illeti meg.

Alperes munkaadó a kereset ellen a következő kifogást jelentette be:

A szerződés, amelynek alapján felperes alkalmazott működését állásában folytatta, a régi törvény hatálya alatt mondatott fel. Alkalmazott szerződése ugyanis 1929. május 1-én lejárt és az 1929. április 5-én hatályba lépett új törvény arra nem alkalmazható, mert az új törvény hatályba léptekor felperes szerződése már felmondás alatt állott. Felperes alkalmazott, — folytat a az indoklás, — gépész volt, tehát nem vonatkoztathatók rá a munkügyi törvény 85-ik és 93-ik szakaszai. Testi munkát végzett ugyanis és nem szellemi munkát.

Az alsófoku bíróságok a keresetet elutasították, testi munkásnak minősítve alperest, akinek felülvizsgálói kérelme folytán az ügy a timişoara-i tábla elé került.

A tábla tárgyaláson előadta felperes jogi képviselője, hogy az alsófoku bíróságok helytelenül alkalmazták a munkügyi törvény vonatkozó szakaszait. A tábla nem adott helyet a felülvizsgálati kérelemnek alábbi indoklás alapján:

Az új munkügyi törvény úgy a régi, mint az új törvény joghatálya alatt kötött szerződésekre vonatkozik. Ha egy szerződés az új törvény joghatálya alatt járt le, az új törvény rendelkezései alát esik.

A jelenleg érvényben levő munkaörvény nem határozza meg, hogy ki tekinthető szellemi és ki testi munkásnak, mert ez olyan kérdés, amelyet a ténykérdések és bizonyítékok alapján az alsóbb bíróságok állapítanak meg. A ténykérdés tehát min ismét a felülvizsgálati bíróság felülvizsgálói körébe tartozik. A lényeg azonban az, — mint az a semmizsék harmadik tagozata 1250—1934. számú ítéletével megállapította, — hogy

a munkánál, melyet az alkalmazott végez, melyik munkának a jellemző.

Ha a munka elvégzésénél a testi munka a lényeg, munkaszolgálatnak, akkor kézimunkaszerződésről van szó, ha pedig szellemi munka szolgálja a lényeg, akkor szellemi munkáról van szó. Egy alkalmazott tehát végezhet, ha nem kifejezetten szellemi munkát, szellemi munkát és ebben az esetben mindazok a jogok megilletik, amelyek a munkaörvényben a szellemi munkásokra vonatkoznak. Ugyanez a helyzet fordított esetben is, ha kifejezetten szellemi munkát végez, amely kizárólag testi munkát végzésére vonatkozik.

Az a körülmény, hogy az alkalmazott ideiglenesen,

Az új ipartörvény a sofföröket is iparosmestereknek tekinti

Az új ipartörvény a sofföröket is iparosmestereknek tekinti, így a gépkocsivezetői engedélyt ezután részükre nem a rendőrhatalóság fogja kiadni, a sofföriskolákat a belügyminisztérium hatásköréből a munkügyi miniszter hatáskörébe helyezik.

A belügyminisztérium — a Curentul jelentése szerint — nem szívesen járul hozzá a sofförök helyzetének megváltoztatásához. A munkügyi minisztérium ezzel szemben a törvény betűszerinti alkalmazásához ragaszkodik. Az utolsó szót az ügyben — írja a lap — Juca belügyminiszter fogja kimondani.

Érdekes dátumok a technika világtörténetéből

Egy német és egy angol tudományos folyóirat nagy vitát folytat, hogy az angolok vagy németek gazdagították-e több és jelentősebb találmánnyal a haladást. E vita csak a technikai haladás érinti és nincs szó az elméleti tudomány, orvostudomány találmányairól. Kár ezen összeveszni. Hiszen előttünk már jó régen, Krisztus születése előtt körülbelül 2400 évvel feltalálták az egyiptomiak az üveget, 3000 évvel a kovácsolt vasat, szövőszéket, később a porcellánt, a kínaiak Krisztus előtt az öntött vasat, Krisztus előtt 63-ban a római Marcus Tullius már a gyorsírást.

Hogy melyik találmány jelentősebb? A könyvnyomtatás-e, amelyet 1580-ban fedezett fel Gutenberg, a Besson esztergapad-e 1580-ból, Fahrenheit 1714-i hőmérője, Hutton 1740-i öntött acélja, az-e, hogy Marggraf 1747-ben rájött arra, hogy a répből is lehet cukrot gyártani, Le Condémne 1744-ben a kaucsukgyártásra, Chaumette 1751-ben a háultöltő puskára, Franklin Benjamin a villámhárítóra, az-e, hogy Watt 1764-ben bemutatta a gőzgépet, Schaffer 1765-ben az első fából gyártott papírt?

Rutherford 1772-ben feltalálta a nitrogént, Scheele az oxigént, Priestley 1775-ben a sósavat, 1779-ben Derby felöntötte az első vashidat, Harrison 1780-ban elkészítette az első acéltollat, Meckle 1785-ben a csőgőzgépet, Deedonald rájött a gázvilágításra, Fulton a gőzhajó, Stephenson 1825-ben a gőzmotort, Wohler felalálta az alumíniumot, Proust a huskonzervet, Heatcoat 1823-ban a gőzekét, Daguerre 1839-ben a fényképezést, Krupp 1841-ben az öntött acélból gyártott ágyúcsövet, Sobrero a nitrólicerint, Sörensen a szedőgépet, Fischer 1854-ben a kerékpárt, Bessemer 1855-ben a Bessemer-acélt.

Pullmann 1858-ban a vasuti hálókocsival, Nobel 1864-ben a dinamittal, Monier 1867-ben a vashetonnal, Glidden 1869-ben az írógéppel, Bell 1876-ban a telefontal, Edison sok más közt előbb a szénszálas izzólámpával, majd később a beöntőgéppel, Siemens 1879-ben a villamos vasúttal, Maxim 1883-ban a géppuskával, Daimler 1885-ben az autóval, Diesel

1893-ban a Diesel-motorral, Röntgen 1885-ben a röntgenfényképezéssel, Marconi 1896-ban a szikrátviróval, a Wright testvérek 1903-ban a kormányozható léghajóval, Paquart a sztratoszféra repülőgéppel gazdagította a világot.

Ki tudná azonban felsorolni a találmányok gazdag tömegét? Magyaroknak is sok találmányt köszönhet a világ. Többek között Irinyi találta fel a zajtalan gyulladó gyufát, Puskás a telefonközpontot, Jedlik a dinamót, Bláthy, Zipernovszky és Dörny a transzformátort, Eötvös Loránd a földrengést jelző ingát, Kandó a villanyvasút egy típusát. Kár tehát vita közben, hogy kiknek köszönhet többet a világ. Ötletekben legőbbit a franciáktól kapunk kidolgozásban az angoloktól, amerikaiaktól, németektől. A világ legnagyobb felfedezése azonban nálunk mégis az volt, amikor sokszázézer év előtt rájött az ősember, hogy a búzából lisztet, lehet őrléssel és enbő kenyert sütni.

A NAGYSÁG ÁTKA.

Hel'ai Jenő, a világhírd magyar író, aki — mint ismeretes, — a hatvanas éveit tapocsa, a következő bájos kis élményét mesélte el:

— Nemrégiben azt hallottam, hogy Budapesten tartózkodik ősz tanítóm, aki valaha a betűvelés titkaira tanított. Husz éve nem látam már, siettem tehát, hogy üdvözöljem. Boldogan léptem be a csaknem kilencven éves aggaszón szobájába. Egy darabig hűledezve néztem rá, mint aki nem hisz a szemének, aztán összezsápra a kezét és így kiáltott fel:

— Jenő te vagy az? Hát te még élsz?

PECH.

— Na, hogy izlett a vacsora?
— Minden izlett és mégsem ettem semmit.
— Hogy-hogy?
— Hát úgy, hogy egy kancaol nő mellé kerültem, — aki mindig az én tényéromból evett.

ben, átmenetileg, de nem állandó jelleggel szellemi vagy testi munkát is végez, nem változtatta meg az állandó jellegű és meghatározott feltételek szerinti végzendő munkára kötött szerződés lényegét.

Jelen esetben tehát felperes, aki állandó jelleggel mint gépész volt alkalmazásban és ideiglenesen gépezésbeszedési teendőket is végzett, nem változtatta meg a szerződés lényegét. Ez a tény.

A fentiek alapján a tábla megállapítása szerint tehát a felülvizsgálati kérelem aaptalan, mert az alsófoku bíróságok nem sérelték meg a munkatörvény rendelkezéseit.

Mikor fizethető a bérek középértéke után a társadalombiztosítási illeték.

A petrosani-i ítélkező bizottság 31—1935. számú elvi határozata.

A petrosani-i „Lonea” ipari cég kollektív megállapodást kötött alkalmazottjaival. A megállapodás megkötésénél jelen volt a kerületi munkáspénztár igazgatója is. Történt pedig ez a megállapodás 1934 februárjában.

Ismeretes, hogy a társadalombiztosítási törvényhez kiadott végrehajtási utasítás 84-ik szakaszának utolsó bekezdése megengedi, hogy a munkaadó és munkások között kötött kollektív munkaszerződésnek az akkord-alapon és természetben élvezeti munkadíj után a betegsegélyző illetéket a biztosítottak fizetéseinek középösszege után róhassák le. Így történt ez a fenti esetben is.

1935. február 20-án a „Lonea” cégnél a társadalombiztosítási ellenőrzést végző egyén megállapította, hogy a vállalat az illetékeket nem a reális alapon, hanem a kollektív szerződésekre előírt feltételek szerint fizeti. A bejegyzélt ellenőr nem fogadta el a fizetésnek ezt a módját, hanem visszakalkulálta a természetbeni járandóságok általa törént felbecsülésének alapjára az illetékeket, azon a címen, hogy nagyszámú tartozás áll fön a cég, illetve alkalmazottainak részéről, póttaxa címen új kivetés, eszközölt.

Az eset az ítélkező bizottság elé került, mert a cég nem volt hajlandó alávenni magát az ellenőr által kivetett póttaxa fizetésének. Az ítélkező bizottság azon a címen, hogy a törvényhez kiadott végrehajtási utasítás 84-ik szakaszának utolsó bekezdése szerint ha a biztosítottak nem kapnak fizetést, vagy akkordban dolgoznak, élvezet: jövedelmük középértéke után fizetik a társadalombiztosítási órákat a járulékokat.

elutasította a póttaxa ügyében a társadalombiztosító pénz ár által előterjesztett igényt.

Megállapította az ítélkező bizottság, hogy a fenti esetben teljesen szabályszerűen ment végbe a fizetések középértéke után megállapított bejegyzélt illeték kiróvása, mert munkaadó és munkások között kollektív szerződés kötött és annak perfectuálása alkalmazásával jelen volt az illetékes bejegyzélt pénztár igazgatója is.

Közl: KELE SANDOR dr.

Január

17.

Aradi Süőiparosok Bálja

az Iparos Kulturházban

Reuniunea Civilă de Binefacere din Arad.

CONVOCARE

Reuniunea Civilă de Binefacere din Arad
ține la 26 Ianuarie 1937 ora 10, în sala de lec-
tură a Căminului Industrișilor din Arad, Str.
Bratianu 18. Etaj

Adunarea Generală Ordinară

la care cu onoare invită și pe această cale pe
toți membri Reuniunii.

Intrucât dnii membri nu se vor prezenta în
număr suficient de a putea decide — adunarea
generală ordinară se va ține, la 2 Februarie
1937 orele 10, în același local, — cu aceeași ordi-
ne de zi și fără considerare la numărul celor pre-
zenți, va aduce conform legii hotărâri valabile de

Ordinea de zi:

1. Cuvântarea de deschidere a Presedintelui.
2. Darea de seamă a Comitetului Censorilor,
prezentarea Bilanțului gestiunii recute, descăr-
carea censorilor și a conducătorilor.
4. Preliminarul pe anul 1937.
5. Alegerea comitetului de Cenzori pe anul
1937.
6. Amplificarea în conducerea Instituției a
unor posturi devenite vacante.
7. Modificarea statutelor.
8. Eventuale propuneri.
9. Închiderea sedinței.

Arad, la 8 Ianuarie 1937.

Cu toată stima:

ss. Maxim Vulcu
Presedintele Reuniunii.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület.

MEGHÍVÁS

Az „Aradi Polgári Jótékony Egyesület” mé-
lyen tiszelt tagjait van szerencsénk az 1937. évi
január hó 26-án d. e. 10 órakor, az Iparos Ott-
hon emeleti olvasótermében tartandó

rendes évi közgyűlésre

ezuton is tisztelettel meghívni.

Amennyiben ez alkalommal a tagok az alap-
szabályokban megkivánt számban nem jelenne-
nek meg, úgy a közgyűlés 1937. évi február hó
2-án ugyanazon helyen és órában, ugyanazon
tárgysorozattal, tekintet nélkül a megjelentek
számára, fog megtartatni.

A közgyűlés tárgysorozata:

1. Felnéki megnyitó
2. Évi jelentés.
3. Zárószámadások bemutatása, felmentvény
megszavazása.
4. A számvizsgáló-bizottság 1937. évre le-
endő megválasztása.
5. 1937. évi költségelőirányzat megszava-
zása.
6. Részleges tisztújítás.
7. Az alapszabály egyes pontjainak módosi-
tása.
8. Esetleges indítványok.
9. A közgyűlés berekesztése.

Arad, 1937. január 8.

Kiváló tisztelettel:

Vulcu Maxim s. k.
egyesületi elnök.

Csak készpénzben fizethetők a hátralékos repülőbélyegilletékek.

A pénzügyminisztérium elhatározta, hogy a
hátralékos repülőbélyegilletékek és büntetésekre néz-
ve nem alkalmazhatók az 1936. április 1-én kelt álla-
mi tartozások rendezésére vonatkozó törvény szaka-
szai. — így tehát az adófizető köteles ezeket a há-
tralékokat és büntetéseket készpénzben kifizetni.

A pénzügyminisztérium utasította az összes
pénzügyigazgatóságokat, hogy az úymódon inkasz-
zált összegek a repülőügyi minisztérium javára
irassanak.

BIZTOSAN TUDJA.

- Micsoda részeges alak az a Szabó!
- Honnan tudod?
- Ma már a tizenkettedik korcamban talál-
kozom vele.

Nem repülőbélyegkötelesek a megrendelő lapok

Az aviatikai alap pénztára, az alap felállít-
ásáról szóló törvényre hivatkozva, olyan ren-
delkezést adott ki, amely szerint a megrendelő
lapokra is alkalmazandó az aviatikai bélyegilleté-
k. Konkrét esetben az egyik cég ellen kihágá-
si jegyzőkönyvet vettek fel az aviatikai alap ol-
lenőrei, mert a megrendelő lapokon nem találtak
aviatikai bélyegot.

A kihágási jegyzőkönyv ellen a kereskedő
a tárnova máre-i törvényszékhez felebbezett, a
mely ítéletében megállapította, hogy a megren-
delőlap nem tekinthető szállítási szerződésnek
és így nem esik aviatikai bélyegilleték alá, az
aviatikai alapnak erre vonatkozó rendelete pe-
dig törvénytelen.

Ujabb kormányintézkedés a „strain” cégek ellen

Nem adnak az Argus szerint „strain” vállalatoknak behozatall engedélyeket.

Az „Argus” című közgazdasági lap első oldalán
feltűnő szedéssel érdekes cikket közöl, amelynek cí-
me: „Nem adnak majd behozatall engedélyeket a
„strain” cégeknek”. A cikk erre vonatkozó része szó
szerint a következőket írja:

Az ipari és kereskedelmi minisztérium vezetői
azt akarják, hogy minél jobban támogathassák a
román vállalaikat. A múltban hozott intézkedések
kel kapcsolatban, amelyek a vállalaik idegen sze-
mélyezére vonatkoztak és a strain cégek megadó-
ztatása után a kormány elhatározta, hogy újabb kor-
látozásokat alkalmaz a strain cégek működésénél.
Különböző — írja az Argus — úgy értesülünk, az or-
szág nagyobb városainak kereskedelmi és iparkama-
rai elnökeit feleltették, hogy készítsenek teljes
listát a körzetükben lévő „strain” kereskedőkről és
gyárosokról. Természetesen azokról van szó, akik má-
ködési engedélyt kaptak és akik rendszeresen im-
portálnak árukat. Ezeket a listákat a jövő trimesz-
terek import-kvótájának szétosztásánál fogják fe-
használni, mintán az ipari és kereskedelmi miniszter
meg akarja szüntetni, vagy legalább is csökkenteni

a „strain” cégek import-kvótáját, hogy azokat a ro-
mán cégeknek juttassa.

Van azonban egy nehézség — így szól tovább
az Argus cikke — és pedig, hogy a részvénytársasá-
goknál nagyon nehéz tökéletes kiválasztást tenni,
miután a vállalatok „strain” tulajdonosai igen sok-
ran a román adminisztrátorok és román részvénye-
sek közé vannak sorakoztatva. Dr. Pop Valer keres-
kedelmi és iparügyi miniszter személyesen kérte
egyres kereskedelmi és iparkamarai elnököktől, hogy
a fentemlített listákat minél gyorsabban készit-
sék el.

Az Argus idevonatkozó jelentését azzal fejezi
be: Mégsem hiszük, hogy ezeket a listákat fel-
használják az első trimeszter import-kvótájának
szétosztásánál.

Az Argus híre riadalmat keltett ipari és ke-
reskedelmi körökben. A helyzet tisztázását minden
esetre az hozná magával, ha az illetékesek hivatalos
nyilatkozatban jelenének ki, hogy tulajdonképpen
mit is értenek a „strain” jelző alatt?

Január 20-ig el kell készíteni a forgalmi adóötelesek táblázatait

A pénzügyminiszter körrendeletben utasította az
összes pénzügyigazgatóságokat, hogy mindazokról, a
kik forgalmi adót fizetni kötelesek, az előírás sze-
rin i táblázatot (fişa technică) minden évben két-
szer, december 30-án és június 30-án kell kitölteni.
Az 1936. december 31-i kimutatásra vonatkozóan az
írja elő a rendelet, hogy azt legkésőbb január 20-ig
két példányban kell elkészíteni minden adókövetési
pénzügyigazgatásnak és a következő rovatot kell
azokban felütni:

1. A gépek és mo'orikus erők számai léőrőkben
kifejezve és pedig a következő két kategória szerint
részletezve: a) a nyersanyagot előállító; b) a kész-
gyártmányokat készítő kategória szerint.

Nem kötelező a szikvizess üvegek gyári címkével való ellátása.

A bucureşti-i szikvizgyárosok szövetsége bead-
vánnyal fordult az ottani törvényszékhez. Tiltakoztak
az egyes rendőrségi közegek eljárása ellen, hogy a
tisztességtelen verseny elleni törvény 9. ik szakaszá-
ra hivatkozva elkoboznak minden szódásüveget, a
mely nincsen gyári címkével ellátva. Sőt, a gyári cí-
kéről is leszedik az árut, ha a fenti követelmények-
nek nem felel meg. A szövetség beadvánva az egész-
ségügyi törvény 52. szakaszára hivatkozik és ennek
a törvénynek a végrehajtási utasítására, amely tör-
vény egyedül illetékes megállapítani, hogy kö elesek-e
a gyárak a gyári címkéjüket az üvegekre vésetni,
vagy sem.

A beadványt a bíróság összesített tanácsa tár-
gyalta és a szikvizgyárosok kérelmének helyt adva
megállapította, hogy a közigazgatási törvény egyet-
len szakasza sem említi meg, hogy kötelesek volna-
nak az üvegeket gyári címkével vagy bármilyen más
márkával ellátni. A bíróságtól egyben elrendelte
az elkobozott üvegek visszaadását is.

KETLEN BESZÉLGETNEK.

- Ez a Kohn, az csak mindig feltalálja magát!
- Miért? Most mivel foglalkozik?
- Spanyol hadseregvezető lett.
- Lőszert szállít?
- Frászt, orosz-spanyol szótárakat.

AMERIKA.

Egy amerikai borbélyüzletben az urak a bor-
bélyészekben ülnek, a nyakukon kendő, az arcuk tele
habbal.

Egyszerre csak berohan valaki és elkiáltja ma-
gát:

— Smith urnak ég a háza!

Egy ur, úgy ahogy van, kendőstül és szappa-
nos arccal kirohan és rohan, rohan, meg sem áll a
házáig. Mikor a háza elé ér, konstátálja, hogy az
nem ég, nincs semmi baj. Egyideig nézi, nézegeti a
házat, aztán a homlokára üt és így szól:

— Micsoda marha vagyok, hisz engem nem is
hívnak Smithnek.

Bizottságokat delegált az oradea-i munkakamara körlete kisebb városaiiba.

Elhatározta az oradea-i munkakamara vezetősé-
ge, hogy az összes kerületi kisvárosokban, így Salo-
tán is, bizottságot delegál, amely az összes munka-
ügyi kérdésekben felvilágosítást ad, valamint segít-
sége lesz a helybeli iparosoknak és munkásoknak
a munkakönyvek becserélésénél és minden olyan ok-
mány beszerzésénél, amelyeket az új törvény előír.

Mint értesülünk, ezek a bizottságok megalakul-
tak és működésüket már meg is kezdtek az oradea-i
munkakamara körzetébe tartozó kisebb városokban.

Pferschy József 1878-1937

Nemcsak az aradi, hanem a szakma szempontjából egész Ardeal és Banat vendégiparosságát súlyos veszteség érte Pferschy József arad-i vendéglős halálával. Pénteken reggel napi munkájának végzése közben váratlanul, a munkahelyen érte utól a halál. Szívroham vette elő, amely percek alatt végzett az életerős, 59 éves emberrel.

Pferschy József egyike volt a szakma legbecsültebb képviselőinek Ardeal és a Banat területén, amit kivételes szakmai tudása és rokonszenves egyénisége hősiesen indokolt. Budapesten tanult a Kugler-cég-nél. Mint képzett pincér részt vett a Vaskapu megnyitásának pompás ünnepségein. Ezután külföldre ment. Tíz esztendőig Angliában élt mint előkelő vendéglős és klubok alkalmazottja. Pferschy József igen művelt, olvasott ember volt. Hat nyelvet beszélt. Mint önálló vendéglős sokáig működött Cluj-on, ahol a mánások vendéglőse volt. Hosszabb ideig vezette Lipova fürdővendéglőjét és bár Arad-on csak három év óta működik, ő volt itt szakértő körében a legnépszerűbb vendéglős.

Pferschy József nem volt gazdag ember, pedig az általa vezetett vendéglős közmondásos jó menete lüke voltak. Közmondásos volt azonban jó szíve is. Szíve, amelynek a haláláig való küzködést köszönhetette és amely végül is megölte.

A gyászbeszéd hírére az arad-i vendégiparosok szindikátusa, élén Mohor Ilie elnökkel a legnagyobb szeretettel kareltta fel a hátramaradt özvegy ügyét és a temetés megrendezését magára vállalta. Pferschy Józsefet vasárnap délután három órakor helyezték örök nyugalomra. Sirjánál kártársai nevében Hayós József mondott megemlékezést. Az arad-i vendéglősszindikátus mozgalmat indított, hogy a szakma közadakozásból méltó emléket állítson a kiváló szakember sirjához.

Melyik iparos köteles könyvet vezetni

A satumare-i munkakamara kisiparos szekciójának behatóan érdeklődött a pénzügyigazgatóságnál, hogy milyen törvényes rendelkezések vannak érvényben a kisiparosok könyvvezetési kötelezettségéről.

A beszerzett információk alapján az a kisiparos, aki csak a megrendelő által hozott anyagot dolgozza fel, tehát csak iparát folytatja, nem tartozik könyvet vezetni.

Az a kisiparos azonban, aki az elvégzett munkához az anyagot is önmaga szállítja és a termelt munkát eladja — miután így kereskedelmet is folytat — kötelezve van az üzleti könyvek vezetésére.

Üzleti könyvet tartoznak vezetni a szobák, akik szövetet tartanak raktáron és azt megrendelésre dolgozzák fel. Lejárati könyv vezetésére vannak kötelezve a cipészek is, akiknek valamilyen anyagraktáruk van és a lábbelit ebből az anyagból állítják elő.

Ebbe a létárkönyvbe be kell írni a nyersanyag és az árukészleteket, naponta beírandó az újonnan beérkezett, felhasznált anyag, vagy áru. Ezeknek pénztárkönyvet is kell vezetniük, melybe naponként kell beírni a kiadott áru értékét, a beszerzési árat és az elért hasznot.

Az oradea-i munkakamara felhívja ezeket a kisiparosokat a figyelmét, hogy az üzleti könyveket minél hamarabb szerezzék be és hitelesítsék azokat a pénzügyigazgatóságnál, ahol minden egyes lapra 5 lejes okmány, és 2 lepes repülőbélyeg ragasztandó.

Az oradea-i munkakamaránál sem igazolódtak be a fővárosi sajtó vádjai.

A Curenţul közismert támadása alapján eljárás indult az oradeai munkakamara volt és jelenlegi vezetősége ellen. Nistor munkaügyi miniszter a munkakamara elleni ankét lefolytatásával Clonda munkaügyi inspektort bízta meg. A vizsgálat még valószínűleg ezen a héten befejeződik. Az ügy jelenlegi állásáról Clonda miniszteri biztos a következőket mondotta az oradeai újságíróknak:

— Ezideig még semmiféle törvényellenességet nem találtam az oradeai munkakamara ügyvezetésében. Felülvizsgáltam a miniszter meghatalmazása alapján az összes könyveket és kihallgattam mind azokat, akik az ügyben érdekeltek. A vizsgálatot még ezen a héten be fogom fejezni és arról részletes jelentést teszek a miniszternek.

Kiknek kell adóvallomást tenniük

Az arad-i pénzügyigazgatóság a napokban a következő közleményben tájékoztatta az érdekelteket az adókiutak ügyében: A törvény 87. szakasza értelmében január hónapban (január 31-ig bezárólag) a következő kategóriába tartozó cégeknek kell adóvallomást tenniük: Azok, akiket csak ideiglenesen adóztattak meg és még nem soroztattak a patenta-fixa csoportba. Ezeknek kérniük kell a patenta-fixa alkalmazását. 2. Azoknak, akiknek patenta-fixa megállapítása vagy lejárt az elmúlt év április elsejével, vagy lejár majd ez év április elsején. 3. Adóvallomást kell tenniük a szabad foglalkozásuknak, tehát orvosoknak, ügyvédeknek, mérnököknek, építészeknek, orvosoknak, fogászoknak, jegyzőknek, közjegyzőknek, művészeknek, festőknek, szülésznőknek stb. A törvény 84. szakasza arról is intézkedik, hogy a háztulajdonosok kötelesek lakóikról kimutatást készíteni. Ez a kimutatás a következőket tartalmazza: ucca és házszám, lakó neve és foglalkozása, szobák száma, a havi, vagy évi házbér és

az illeték befizetésének száma. Természetesen a kimutatás adatait olvasható irással kell írni. A nagykereskedők, nagyiparosok (firmai mar), akik nem tartoznak patenta-fixa alá, különleges adókiutásban részesültek és eddig 154 ezer lei jövedelmen felüli összeg után adóztattak meg, február végéig kötelesek adóvallomást benyújtani. A részvénytársaságok április végéig kötelesek eleget tenni adóvallomási kötelezettségüknek.

A jelzáloggal terhelt ingatlanok adóvallomását illetően a törvény 65. szakasza úgy intézkedik, hogy a vonatkozó adóvallomásokat április elseje és május tizenötödike között kell benyújtani. Az egészségügyi illetékre vonatkozó 1937—38 évi vallomásokat április végéig kötelesek beadni az érdekeltek. Az adóvallomások az első, második, a harmadik pénzügyi rendelet ellenőrlésénél szerezhetők be, valamint a pénzügyigazgatósági palota második emeletén, a 17-es szobában, Hesz pénzügyi tisztviselőnél, aki minden felvilágosítással szolgál az érdeklődőknek.

Január 30: Aradi Iparos Bál

Hetek óta közli az „Az Iparos”, hogy az aradi iparos-bál e hó 30-án zajlik le. Az Aradi Iparos Otthon szűkebb körétől távol élő emberek azonban ebből a tényből még nem alakulhatott fogalma arról, hogy mit jelent ez. Nem valószínű, hogy bárki is következtethetné a szimpla dátumból, hogy szeptember óta minden héten háromszor, hétfőn, szerdán és pénteken este órákon át élénk duruzálás és a serény munka többi jeleinek zaja tölti be az aradi Iparos Otthon emeleti helyiségeit: ilyenkor működik az aradi iparos-bál iparművészeti műhelye...

Arad egyik legtevékenyebb ipari intézményévé női ki magát hova-tovább, ez az iparművészeti műhely, amely az őszi hónapoktól egészen az iparos-bál megtartásáig serényen munkálkodik, hogy a bál sikerét biztosítsa. A hölgybizottság legteljesebb tagjai a munkái ennek a műhelynek és Reinhart Gyuláné a kapitány. Nem szóvárag ez a hasonlat, mert az Iparos Otthon lelkes hölgygárdája előre kiagyalt haditerv alapján valósággal megrohamozza a közönséget és évről évre példátlanul nagy arányban csikarja ki a sikert az iparos-bál számára. És aki nem tudná, tudja meg, hogy a minden évben megtartandó iparos-bál az aradi Iparos Otthon legfőbb jövedelmi forrása...

Hogy mit gyártanak a szorgalmas hölgyek a bál műhelyben, az hétepes titok. Mint minden évben, úgy az idén is ez lesz az iparos-bál legnagyobb meglepetése. Közudomású ugyanis, hogy az iparos-bál tombolanyereménnyel a legizlésebbek és a legértékesebbek az egész aradi bál színpadán. Mivel azonban olvasóközönségünk ezzel nem éri be, utánaajartunk, hogy feltörjük erről a titokról a hét pecsétet. Tekintettel arra, hogy hölgyek működnek az iparművészeti műhelyben és ezek a hölgyek sokan vannak, ez sikerült is. Az újságíró indiszkrétciójára a következőkben közli az ellesett adatokat:

Közel 1000 tárgy fog mint tombolanyeremény az aradi iparos-bálon szerepelni. 120 karakterbaba már teljesen készen várja a kisorsolást. Egyik csinosabb mint a másik. Fele ilyen számban állatbábok sorakoznak az iparművészeti műhely kincsesládájában. Van teve, kutya, elefánt, malac, macska és majom. Selyemből, bőrből, vászonból és a hölgyek találékonysága a megmondhatója, mi mindenféle egyéb anyagból. Harminc szebbnél-szebb díszpárna nem kevésbé értékes tárgyai a kincsesládának, amelyben tömördek szecessziós tűpárna és tarka díszábrda sorakozik a sok-sok egyéb nyerménytárgy között, amelyekről nem sikerült bővebb adatokat megtudnunk.

Hogy Reinhart Gyuláné a kapitány, már közöltük. De álljon itt azoknak neve is, akik legelőször látogatói voltak a közel fél év óta tartó szorgalmas munkaesteknek. Az iparművészeti műhely legteljesebb tagjai a következők: Glück Józsefné, Zombory Gyuláné, Popoli Viktorné, Martina János-

né, Mizera Józsefné, Sztojka Kálmánné, Baricz Máténé, Illyés Istvánné, Kun Józsefné, Kőszeghy Emilné, Vazár Jánosné, Bezsula Györgyné, Lorenec Vilma, Martin Éva és Lázár Irénke.

Ez alkalommal nem közöljük még, hogy mi minden kellemes meglepetéssel fog még szolgálni előre láthatólag félezer látogatójának az aradi iparos-bál. Nem mulasztathatjuk el azonban annak megemlékezését, hogy nemcsak a nők dolgoznak a bál érdekében, hanem a férfiak is. Az aradi Iparos Otthon igazgatósága, élén az ősz Reinhart Gyula elnökkel nemcsak formailag, hanem lényegében is vigalmi bizottsággá alakult át. A jó ügyhöz méltó buzgalommal folyik a tiszteletjegyek elhelyezése. Mint az Otthon titkárságától értesülünk, eddig 450 tiszteletjegyet sikerült elhelyezni a lelkes rendezőknek. Akinek Aradon az iparosbáljal összeköttetés van, nem kerülheti el, hogy a bál mozgalom támogatója legyen, aki pedig iparos, természetesen, hogy részt vesz a bálon.

Belépődíj, mint a múltban, az idén is személyenként 50 lei, amelyben a tea is benne foglaltatik.

= Nyolcvan milliónál több fogyasztási adó folyt be az előirányzatból. Az állami költségvetés elkészítésénél a pénzügyminisztérium könyvelési osztálya kimutatást készített a közvetlen és közvetett adóbevételekről. A kimutatásból kitűnik, hogy a fogyasztási illetékek 380 millió lei többletet hoztak a költségvetési előirányzattal szemben. Az elmúlt év kilenc hónapjában a cukornál 1060 millió lei volt a bevétel. A költségvetésben előirányzott 800 milliót tehát alaposan meghaladta ez a tétel. A költségnél 1100 millió volt az előirányzat és ezt a bevételek 150 millióval haladták meg. A nemzetvédelmi alap számlájára történt fogyasztási illeték-bevételek 320 millió lei tettek ki a nehézipari termékeknél, 150 milliót a lisztnél és 500 millió leit a gabona elsőkézben való értékesítésénél.

Köszönetnyilvánítás.

Hálásan megköszönöm az Aradi Iparosok Temetkezési Segélyező Csoportjának, hogy szeretettel nagynéném elhalálozásakor 12.000 leit, azaz tizenkettőezer lei összegű temetkezési segélyt minden levonás és késedelem nélkül folyósított, miért is barátainak és ismerőseimnek figyelmébe ajánlom ezen humánus intézetet.

Arad, 1937. január hó.

Curticean Stefan.

Köszönetnyilvánítás.

Hálásan megköszönöm az Aradi Iparosok Temetkezési Segélyező Csoportjának, hogy szeretettel édesapám elhalálozásakor 10.000 leit, azaz tízezer lei összegű temetkezési segélyt minden levonás és késedelem nélkül folyósított és ezzel nagy bánatomban az anyagi gondoktól mentesített, miért is barátainak és ismerőseimnek figyelmébe ajánlom ezen humánus intézetet.

Arad, 1936. decemóer hó

Medos Istváné

Kisebbségi tömegek jólisan viselkednek.

A Vltorul írja:

Miután a kisebbségek helyzete nagy mértékben foglalkoztatja szomszédainkat, rá akarunk mutatni arra, miként kezeljük mi ezt a kérdést a mily sorában élnek a kisebbségek más országokban. Románia nagylelkű politikát tanúsított az összes etnikai kisebbségekkel szemben. Nem a békeszerződésekből, de lelki készségünkből folyt ez a politika. Nem panaszkodunk az eredmény miatt. Néhány agitátort leszámitva, a kisebbségi tömegek jólisan viselkednek a magatartásuk nem ellenkezik az ország érdekével. Egyes kisebbségi politikai csoportok és külföldről anyagilag támogatott lapok agitációja nem talált visszhangra a kisebbségi népek soraiban. Az ország határain belül és ezen túl bizalmatlanul nézik az agitációt. Gyanút éreznek ezzel szemben azok, akik eddig nem ismert szabadságot és földet kaptak Romániában.

HAZASSAG.

Pinty panaszkodik Pontynak:

— En mondom neked, a házasságnál rondább dolog nincs a világon. Ötév házasságom alatt annyit szenvedtem a feleségemtől, hogy az egyenlő a pokollal.

— Hát én nem panaszkodhatom, — felelte Ponty, — közttem és a feleségem között legtöbbször a harmónia.

— Ez egy szerencse, — irigykedik Pinty — és mióta vagy nő?

— Öt napja.

A kommunizmus ellen olyan módon kell küzdeni, amint azt a tények szükségessé teszik.

A pápai udvart az utóbbi időben élénken foglalkoztatja a kommunizmus elleni küzdelem. A Vatikán hivatalos lapja az „Osservatore Romano” erről a kérdéssel többek között ezeket mondja:

— A gazdagok kötelességeinek hangoztatása és a szegények, valamint a munkások életfeltételeinek megkönnyítése nem kommunizmus, hanem emberi és keresztényi felfogás, amelyet az egyház mindenkor ajánlott. A kommunizmus célja, hogy az egyházakat lerombolja, a tisztességes polgárokat megölje, intézményeiket felborítsa és a civilizációt elpusztítsa. A kommunizmus ellen olyan módon kell harcolni, ami azt a tények szükségessé teszik és az a harc tisztességes emberek keresztes háborúja, akik ezzel nem lázadnak fel a tekintély ellen, hanem a bűn és a barbarizmus ellen küzdenek. Minden munkaszünetletés vétke, minden beavatkozási ürügy jogtalanság, minden kapitulálás bűn. A gonoszságnak nem szabad győzedelmeskedni, az erőnyeket nem szabad félreismerni. Hatásosan a kommunizmus ellen csak az élet értékének helyreállítása által lehet küzdeni.

TAMPONT.

— Agenor, kélek.

— Pahancsolj.

— En egy díszkrét ügyben szeretnék veled beszélgetni.

— Rendelkezéssre állók.

— Agenor, kélek, én azt hiszem, hogy a feleségem önméltósága már nem eszimes belém.

— Ah és van valami támpontod erre nézve?

— Van.

— Espedig?

— Tegnap megszökött a sofförrel.

„A falvak a legnagyobb nyomorral küzdenek”...

A „Porunca Vremii” írja:

A mezőgazdaság, szőlőtermelés, állattenyésztés, háziipar minden jövedelme 16 milliárdot tett ki 1934-ben. Amennyiben ezt kb. 13 millió földműves között elosztjuk, alig jut 1200 lej bevétel egy főre. Lehet ebből élni egy évben? Lehet-e gyereket nevelni, iskolába járattni s ügyelni a család egészségére? Kizárt dolog. A falvak a legnagyobb nyomorral küzdenek. Vért, tudóvész és alkoholizmuson kívül egyedül állunk Európában a kütűeses tifusz betegséggel. Szomorú, drámai, fájdalmas igazság. A nyolcvanas években a paraszt — bár jobbágy volt — harmadik százalékkal több buzát fogyasztott. Az volt a jelesző, hogy politikával csak az foglalkozhat, kinek legalább 5000 aranylej — azaz 300 ezer mai lej — az évi jövedelme. Volt latifundium, de a választási demagogia hiányzott. Nem kerülhetett mindenki hatalomra, hogy ennek végén milliommós legyen. Halállal küzd a parasztság? Ki felelős ezért?

Miért drágul a kenyér?

A timisoarai sütők a napokban különösen legjelentek meg Catalina Teodor alpolgármester-nél és arra kérték, vegye tudomásul, hogy a sütők a félbarna kenyér árát 8.50 leiről 9 leire felemelték különként. Hivatkoztak arra, hogy a félbarna kenyér ára nem esik hivatalos maximálás alá, de kénytelenek az áremelésre, mivel a liszt ára, továbbá különböző üzemköltség is jelentősen emelkedett. A pékek és az alpolgármester között megindult vitában részt vett Heim Ernő dr. tanácsnok is. Catalina alpolgármester hangsúlyozta, hogy a városnak meg kell gátolnia az elsőrendű élelkek árának túlmagas emelkedését.

Heim Ernő dr. tanácsnok rámutatott arra, hogy a háboru előtt a liszt és a kenyér ára egyenlő volt, most pedig jelentős különbség van a két ár között.

A pékek ezzel szemben utaltak arra, hogy különböző új adók és illetékek terhelik a kenyeret, újév óta pedig még egy külön városi illetéket is életbe léptettek. Catalina alpolgármester kijelentette végül, hogy az ügyet a város vezetősége elé viszi, Bechei Alexandru pékmeister kérésére az alpolgármester megígérte azt is, hogy a város vezetősége újból vizsgálat alá veszi a pékkenyér és házikenyér megállapított súlyát. Jelenleg a pékkenyér legnagyobb súlya 2, a házikenyér legkisebb súlya pedig 3 kilogram. A pékek kéri, hogy 3 kilós pékkenyert is elithessenek, a házikenyér legkisebb súlya pedig 4 kiló legyen.

Sikeres építőipari szezonra van kilátás Timisoará-n

A téglagyárakat máris elhalmozták megrendelésekkel. — Lázasan folyik a munka az építési irodákban.

Még csak az év elején vagyunk, azonban máris jelentkeznek Timisoará-n a városi mérnöki hivatalban, akik ebben az esztendőben lakóházat akarnak építeni.

Eddig a következők kérték építési engedélyt: Ehling Margit, családi házra, Simon Sándor, lakóházra, George Dominik, családi házra, Tóth József, lakóházra, May János és May Mihály, emeletes bérházra, Fonics János, lakóházra.

A városi mérnöki hivatal véleménye szerint ebben az esztendőben ismét fokozott építkezésekre van kilátás. Erre abból lehet következtetni, hogy a téglagyárakat máris elhalmozták megrendelésekkel.

Timisoarára nemcsak a helybeli, de a környékbeli téglagyárak is nagy mértékben szállítanak építő téglát. Igen sok telekre megindult a különböző építőanyag odafuvarozása.

Az egyes építési irodákban lázasan készülnek a tervek és bizonyos, hogy a legközelebbi hetekben sereggestől nyújtják majd be a városi mérnöki hivatalba az építési engedélyek iránti kérvényeket. Mithelyt azután az időjárás tavasziasra fordul, a város különböző részeiben megkezdődik a serény építő munka. Az építőiparra és a szakmát kiegészítő különböző más iparra tehát kedvező kilátások várnak.

Szomorú megállapítás:

Transzylvánia iparossága nem igen szervezkedik.

A Cluj-on megjelenő „Ellenzék” írja:

Szomorúan kell megállapítanunk azt a valóságot, hogy Transzylvánia iparossága néhány város kivételével egyáltalában nem szervezkedik, hanem napról-napra mind kisebb és kisebb csoportokra bomladozik és semmi erőt és tekintélyt nem képvisel. Csak Cluj iparosságát hozzuk fel példaképpül, hol az új ipartörvény életbeléptetése óta az iparosság először nemzetiségek szerint, másodsor felekezeti alapon, harmadszor világnézleti alapon forgaszódik szét.

Román iparosok egyesülete, a magyarok csoportosulása a párt keretain belül, zsidó iparosok társasága. Ezenkívül meg van alakítva a Kisiparosok Országos Egyesületének helyi fiókja, továbbá néhány iparág szindikátusa létezik.

Igy fest Transzylvánia fővárosában az iparosok összetartása és szervezkedése, ami annak a következménye, hogy nincs egy egységes központi szerv.

Ha azt akarja az iparosság, hogy gazdasági érdekeit megvédhesse és sérelmeit orvosolhassa, akkor első feladatuk az, hogy erőiket összpontosítsák, még pedig úgy, hogy szervezetiükben nemzeti és felekezeti különbség nélkül minden egyes iparos benn legyen.

Hogy ezen kívül milyen politikai pártnek a tagja, az csak másodrendű kérdés, mert az ipari ügyeket csak egységesen nemzeti különbség nélküli alapon lehet eredményesen és sikeresen intézni. És ha ez az egység létrejön, akkor az iparosság bátran veheti fel küzdelmét bármivel szemben, mert még a legnehezebb akadályokat is le fogja tudni győzni.

ELTALÁLTA.

Döcög és Pöcög kártyáznak a kővéházban. Egyszerre csak Döcög felugrik és vérvörös arccal, magából kikelve ordítja:

— Pöcög, te gazember, csirkefogó, te csaltdl. Ezzel nekiugrik és pofozni kezd. Ugy a tizedik pofon után Pöcög csendesen megszólal:

— Döcög, te össze akarsz velem venni?

Uj vezetőség a cluj-i sütőszindikátus élén.

A cluj-i sütőipari szindikátus a napokban megtartott közgyűlésén az alábbi vezetőséget választotta meg: ügyvezető elnök és titkár Brasoveanu Petre, elnök Campian Vasile; alelnökök: Prezenszky Pál és Hellmann Jenő, pénztárnok Grün Mór, ellenőr Prezenszky Béla, Burchardt István és Weinstein Samu, választmányi tagok: Tótfalusi Lajos, Hellmann Dávid, Borcea Jenő, Szántai Gyula, Landesmann Samu, Ambrus Sándor, Végh Árpád, Mendel Mór és Végh Jenő.

KI MONDTA, HOGY FEKÜDTEM?

— Hónapokig nem voltam az uccán a betegágyam miatt.

— Mi bajod volt?

— Kleptománia.

— Kleptománia? Hát azaz fektüdni kell?

— Ki mondta, hogy fektüdtem?

— Hát?

— Uttem.

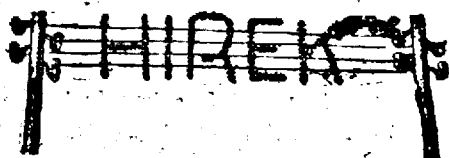
Önálló jogiszemélyiség lett a carei-i iparosok temetkezési egyesülete

Mikor a carei-i ipartestületet feloszlatták, nagy riadalmat keltett az Iparosok Temetkezési Egyesületének sorsa az érdekeltek között. Ez az egyesület az ipartestület alapítása volt és annak kebelében külön csoportként működött. Mikor az ipartestület összes vagyonát a munkakamarának kellett átadni, az volt a felfezés, hogy a temetkezési egyesület vagyona is a munkakamara fenhatósága alá kerül. A temetkezési egyeslet tagjai azonban aggódtak, hogy az addig befizetett pénzüik elvesz. Az egyeslet vezetősége összehívta a tagokat új alapszabály készítésére, az önálló jogiszemélyiséghez. Az illetékes hatóság az új alapszabályokat jóváhagyta és ki-mondta a Carei-i Iparosok Temetkezési Egyesületének önálló jogiszemélyiségét.

Klein Jenő

könyv- és adószakértő

az „Az Iparos” munkatársa, Oradea, Strada Laurian 8. — Jutányos tiszteletdíj mellett ad felvilágosítást bármely adótechnikai, bélyegilletéki és könyvelési ügyekben. — Rendelkezésre áll folyamatban levő konkrét adóügyekben is.

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési ára egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lei, félévre 500 lei. Iparosoknak egész évre 300 lei, félévre 150 lei, negyedévre 75 lei.

Redakcia şi administraţie — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaktion und Administration:

Arad, Caminul Industrişilor — Iparos Otthon.

Hirdetések négyzetcentiméterre 4 lei. Éves kötéseknél árengedmény.

— Szigorúan ellenőrzik a kontáriparosokat. A munkügyi minisztérium rendeletet küldött az aradi munkafelügyelőségre a kontáriparosok és tanoncok ellenőrzése ügyében. A rendelkezés értelmében szigorúan ellenőrzik, hogy mely iparosok dolgoznak iparigazolvány nélkül, ezenkívül a kereskedőket, iparosokat és vállalatokat is ellenőrzik abból a szempontból, hogy eleget tettek-e a tanonctartásról szóló törvény rendelkezéseinek a tanoncokat pontosan küldik-e iskolába, valamint a szerződéseknél a törvény szellemében jártak-e el. A munkafelügyelőség az eddigi razziák során számos esetben vett fel kihágási jegyzőkönyvet kontáriparosok ellen, de ezenkívül megállapítást nyert, hogy a megye több községében is jelentős számú iparos dolgozik iparigazolvány nélkül. A munkafelügyelőség a razziákat egyelőre részlegesen felfüggesztette, amennyiben az iparigazolványok és munkakönyvek becserélési határidejét január 31-ig meghosszabbították és így nem ellenőrizhető pontosan, hogy vajon az illető iparos rendelkezik-e iparigazolvánnyal. Február elsőjéig kezdve azonban a városban, valamint a megye összes községeiben a legszigorubb ellenőrzés indul meg.

ÉLETBIZTOSÍTÁS.

— Megőrültél! Párbajozni akarsz Wolff urral? Agyonlő...

— Ki van zárva. Kétféle életbiztosításom van egy vállalatnál.

— Na és?

— Ő a vállalat igazgatója.

— A munkanélküliek a minisztériumtól kérnek segítséget munkakönyvük becseréléséhez. Megirtuk, hogy az aradi munkafelügyelőség és munkaközvetítő hivatal együttesen indított mozgalmat a munkanélküli munkások könyvecskéinek becserélése érdekében, amennyiben lehetővé akarja tenni, hogy az anyagiak hiányában lévő munkások is megtarthassák szerzett jogukat. Éppen ezért a városi szegénységi bizottság hivatalától kérték anyagi segítséget az önhibájukon kívül nehéz helyzetbe került munkanélküliek számára. A városi szegénységi bizottság azonban az összes munkanélkülieknek nem tudta kiutalni a könyvek becseréléséhez szükséges összeget, így a munkanélküliek elhatározták, hogy a minisztériumhoz, sőt Őfelségéhez, a királyhoz fordulnak. Mintegy ötszáz munkanélküli munkásról van szó. Abban az esetben, ha ezek január 31-ig nem tudják becserélni könyveiket, elvesztik munkavállalási jogukat. Valószínű, hogy a mozgalomnak meg is lesz a megfelelő eredménye.

KEPTARLATON.

— Ez egy régi holland mester.

— Csodálatos! Megesküdtem volna, hogy egy fiatal leány.

— Térítijegyeket bocsát ki a CFR és 25%-os utazási kedvezményt biztosít. Bucureşti-ből jelentik: A CFR vezérigazgatósága 48 órára érvényes és oda-visszautazásra szóló jegyeket bocsát ki. Ugyancsak az államvasutak igazgatósága közli, hogy az alábbi téli sporthelyekre 25 százalékos utazási kedvezményt ad: Aurora Baiaului, Arina, Borsec, Topliţa, Ghileştă, állomása Gheorgheni, Câmpulung (Bucovina), Vatra Dornei, Timişul de Sus és Tuzna, Braşov, Râmnicul Vâlcea és Câmpulung Muscel állomásokra ez a kedvezmény nem terjed ki, mert ide vásár- és ünnepnapokon 50 százalékos kedvezménytel lehet utazni.

BETARTJA.

— Miért hunyod le a szemed, mikor iszol?

— Mert az orvos rámparancsolt, hogy néha szemetem nem szabad látnom az italnak.

Hivatalos statisztikai kimutatás szerint országunk lakossága egész Európa területén a legaktívabb

63.1 százaléka az ország összlakosságának mezőgazdaságból él, hárommillió 321 ezer a munkaadók és 94.900 a tanoncok száma.

A statisztika rideg adatai szerint kifejezetten mezőgazda állam vagyunk

A romániai konjunkturakutató intézet igen érdekes kimutatást hozott a napokban nyilvánosságra. A statisztikai kimutatás az ország életének különböző számadatait csoportosítja. Az alábbi adatok Románia összlakosságának gazdasági és társadalmi rétegződéséről nyújtanak rendkívül figyelemre méltó képet. A lakosság strukturájának elemzése keretében, gazdasági szempontból különösképpen a legérdekesebb az a fejezet, amely a lakosok foglalkozásáról szól. Az első nagy elosztása a lakosság az a két nagy kategória, amely gazdaságilag aktív, vagyis kereső és gazdaságilag passzív, vagyis eltartott része csoportosítja az ország népét.

Ebből a szempontból az 1933-as népszámlálás adatai a következők:

Az ország összlakossága: 18,052,900 lélek. Ebből 3,632,200 városi és 14,420,700 falusi lakosság.

A gazdaságilag aktív lakosság lélekszáma 10,542,900, vagyis az összlakosságnak 58.4 százaléka. Ebből a városokban él 1,823,900, vagyis a városi lakosság 50.2 százaléka és a falvakban 8,718,000, vagyis a falusi lakosság 60.5 százaléka aktív gazdaságilag.

A gazdaságilag passzív lakosság lélekszáma 7,510,000, vagyis 41.6 százalék.

Ebből városi 1,803,300, vagyis a városi lakosság 49.8 százaléka és a falusi 5,701,700, vagyis a falusi lakosság 39.5 százaléka.

Ezekből a számadatokból kitűnik, hogy a lakosság 41.3 százalékanak nincs produktív foglalkozása és ez a tömeg a gazdaságilag aktív lakosság terhére esik. Rendkívül figyelemre méltó jelenség, hogy a gazdaságilag aktív lakosság legnagyobb része a falvakban található, míg a gazdaságilag passzív rétegek többsége a városokban tengeti életét.

Ha ebből a szempontból összehasonlítjuk a romániai viszonyokat a többi országokéval, a következő táblázatot kapjuk:

Ország	Összlakosság	Aktív lak.
		%-ban
Románia	18,053,000	58.4
Szovjetországrsz.	147,028,000	57.5
Bulgária	5,749,000	56.2
Franciaország	41,229,000	52.4
Németország	65,336,000	49.4
Svájc	4,077,000	47.6
Anglia	39,948,000	47.2
Ausztria	6,760,000	46.9
Magyarország	8,688,000	46.0
Japán	64,450,000	45.3
Görögország	6,204,000	44.3
Olaszország	41,177,000	41.9
Norvéga	2,814,000	41.5
Csehszlovákia	14,729,000	40.2
Hollandia	7,936,000	40.1
Egyesült Államok	122,775,000	39.8

A fenti táblázatból kitűnik, hogy

Románia áll első helyen az aktív lakosságnak az összlakossághoz való arányát illetően.

Ennek legfőbb oka és magyarázata az a tény, hogy az ország lakosságának többsége a föld

Arad és a bucureşti-i hónap.

A Bucureşti-i Hónap rendezőse a megyei prefektúra útján felhívást intézett a város vezetőségéhez azirányban, hogy a város harminc napon belül közölje, hajlandó-e kiállítani anyagot szolgáltatni a „Bucureşti-i Hónap”-hoz. A város vezetősége úgy határozott, hogy a Kereskedelem- és Iparkamarát kérés meg az ügy elintézése érdekében

kihasználásából él, vagyis földmiveléssel foglalkozik. Megfigyelhetjük, hogy az aktív lakosság százalékaránya azokban az országokban közelíti meg a romániai számarányt, ahol földmivelő lakosság él, vagyis ahol a lakosság többsége közvetlen kapcsolatban áll a föld kihasználásával. Hogy Románia mégis első helyen áll,

ez az ország sajátos mezőgazdasági viszonyaiából adódik.

Romániában a föld kihasználása nagyrészt családi munka, vagyis kis kiterjedésű földmivelési egységek alapján áll, ami nem teszi lehetővé a föld intenzív kihasználását. Innen adódik, hogy a paraszti földmivelés a család minden munkaterejét a mezőgazdasági termelés szolgálatába állítja.

A következő táblázat Románia lakosságának foglalkozásbeli strukturáját részletezi az 1930-as népszámlálás adatai alapján. E statisztika úgy értendő, hogy az illető foglalkozási ágból élő tömegek közül hányan vannak önálló keresők. A százalékokat feltüntető rubrika azt jelenti, hogy az illető foglalkozási ágból élő lakosság hány százaléka aktív, vagyis kereső az aktív lakosság száma összesen:

10,542,900

Foglalkozás	abszolút szám	%
földmivelés	8,244,500	63.1
ipar	759,100	44.3
kereskedelem-hírel	337,400	46.7
szállítás	179,200	35.5
közhivatalok	485,000	56.0
közegészségügy és egyéb		
közütem. alkalm.	105,400	53.1
más kategóriák és be nem		
jelentettek	423,300	44.3

Ha a munkához való viszony szempontjából vizsgáljuk meg az ország aktív lakosságának összetételét, az alábbi táblázatot kapjuk:

Foglalkozás	abszolút szám	%
Aktív lakosság lélekszáma	10,542,000	100
Tulajdonosok, járadékosok,		
nyugdíjasok	200,00	1.9
munkaadók	3,321,00	31.5
szabadfoglalkozásuak	42,200	0.4
fizetési alkalm.	1,022,700	9.7
inasok	94,900	0.9
mások	917,200	8.7
kisegítő családtagok	4,699,400	44.1
cselédek, szolgák	295,200	2.8
eltartott (passzív) lakosság	7,510,000	

Figyelemreméltó összehasonlítást kapunk, ha egymás mellé állítjuk Románia és a többi országok aktív mezőgazdasági lakosságának arányáról szóló adatokat. Míg Románia aktív, vagyis kereső lakosságának 63.1 százaléka él a földmivelésből,

Angliában	5.6
Ausztriában	31.7
Franciaországban	35.7
Németországban	28.9
Olaszországban	47.3
Egyesült Államokban	22.0%

a földmiveléssel foglalkozó lakosság arányát az aktív lakosság összességéhez arányítva.

ER MUSS ES WISSEN.

— Papa, wenn sich auf eine Rose mit Dornen eine Biene setzt, sticht dann die Biene die Rose oder sticht ein Dorn die Biene?

RASCHE ANTWORT.

— Aber, ich bitte Sie, dass ist doch kein Elfenbein. Das ist doch Horn.

— Tatsächlich? Dann muss der Elefant falsche Zähne gehabt haben.

Új nap alatt.

Rabbi Akiba híres mondásának helytálló voltát igazolja egy olasz régész nemrég megjelent találmánya, melynek érdekes megállapításai közül hirtelen kiragadunk néhányat. Ki gondolt volna például arra, hogy az egészen modern találmányként emlegetett gépfegyvernek elődjét ismerték már kétezer év előtt.

Heron görög matematikus és Vitruvius római építész leírására hivatkozva megállapítja a tanulmány, hogy már az akkori hadjáratokban alkalmazták a gépnilyat, amelyből percenként 100-120 nyilvet lehetett előni. Egy csavar segítségével hirtelen újra kifeszült a nyíl és ugyanakkor nyilvessző került a löcsatornába.

De nem kevésbé érdekes a másik megállapítás sem, amely a taxameter őseit ismerteti. A régi Rómában használták ezt a hodometer nevű készüléket, amely úgy működött, hogy a kocsikerék fordulását egy fogaskerékre. Egy kis gölvő minden körföld után nagy csengéssel egy ércfalba hullott, a golyók összeszámlálása révén aztán megállapították a megtett utat.

Schwarz Bertholdot, a puszkapor állítólagos feltalálóját is megelőzték a régi görögök és rómaiak. Az ugynevezett „görög tüzet” ismételt használatát csanakban és várostromoknál és Marcus Groecus receptet is hagyott az utókorra annak készítéséről. Eszerint egy rész gyantát, egy rész kén és hat rész salétromot finom porrá kell törni, majd elkeverni babérral, végül az egészet egy csőbe tenni és meggyújtani. A tűz kirepül a csőből a utjában elpusztít mindent.

Alig tudtak arról is sokan, hogy Platon, a híres görög filozófus ébresztőórát használt: bizonyos vizmennység nyomására, amely meghátrózott idő alatt gyűlt össze, fűtülő hang keletkezett és a kívánt időre felébresztette az alvót.

Vagy: mint az ókori alagutépítő technika egyik hatalmas eredményét követelhejük el a Palesztinában lévő ugynevezett Hiskia-hegyváltórést, amely Krisztus előtt a hetedik században keletkezett és vizellátás céljait szolgálta. Az ókoriak tehát sok mindent tudtak, amiről mi azt hisszük, hogy modernkori befedezés.

A kötelező aranyregiszter megszüntetése ellen foglalt állást a bucuresti-i órák és ékszerészkongresszus

Az órák és ékszerészek szövetsége a fővárosban országos kongresszust tartott, amelyen az órák és ékszerészek igen nagy számban vettek részt. A kongresszuson Weiss Noe elnök, az első folszóaló Paves Zaharie volt, aki ismertette a szövetség harcat, amelyet a nemesfémek ellenőrzése ellen folytatott. Ismertette azt az emlékiratot is, amelyet az arany ellenőrzésével kapcsolatban a Nemzeti Bankhoz eljuttattak. Ebben az emlékiratban kifejtették, hogy az ékszerészek képtelenek a követelt aranyregiszter vezetésére, amely súlyos nehézségeket jelent, mert nagy büntetéseket ír elő és ezek — az ékszerészek szerint — alaptalanok. A közbenjárás eredménye azonban csak az volt, hogy a pláint kivonták az ellenőrzés alól. Paves Zaharia végül követelte az aranyregiszterre vonatkozó törvény módosítását.

Braunfeld cluj-i ékszerész, az ardeal-i szer-

vezet elnöke kifejtette, hogy az ékszerészek nem ellenségei a törvénynek, de olyan feltételeket kérnek, amelyek valóban alkalmasak a nemesfémekkel történő visszaélések megakadályozására.

Több más felszóalás után a kongresszus határozati javaslatot fogadott el, amelyben kéri a kötelező aranyregiszter megszüntetését.

Ugyanekkor kijelölte a kongresszus azt a bizottságot is, amely a határozati javaslatot eljuttatja az illetékes hatóságokhoz.

A kongresszus végül megválasztotta a szövetség új vezetését. Elnök: Dumitrescu Toma lett, alelnöknek Testiban Iont és Weiss Noet választották meg. A választás után Dumitrescu Toma elnök megköszönte a megnyilvánult bizalmat és az új vezetés nevében ígéretet tett, hogy a szövetség munkája továbbra is az órák és ékszerészek érdekeit fogja szolgálni.

„A léleknek küllő gép sohasem szolgálhatja a nacionalizmust...”

A Romania Noua írja:

Egész állami berendezkedésünk, teljes közigazgatásunk biza ma lanságon alapszik. A tisz viselői munkája ezer formához van kötve, mely az eredményt tönkre teszi. Az állam nem a becsületes embert átja tisztviselőjében, kit állandó ellenőrzés alatt tart, nehogy megzavargja kötelességét. Iyen körülmények között a hivatalnok csak a formásokra és az ellenőrt megelégedésre ügyel, mint gépalkatrészt, a többivel nem törődik. A léleknek küllő gép sohasem szolgálhatja a nacionalizmust.

HEIKLE FRAGE.

Versicherungsagent: — Verzeihung, gnädiges Fräulein, ich muss Sie um ihr Alter fragen.

Ältliche Dame: — Ich habe dreundzwansig Sommer gesehen.

Versicherungsagent: — Wie oft?

IN EINEM PARK IN GLASGOW.

— Wer ist diese alte Frau, vor der alle Leute von den Sesseln aufstehen, wenn sie vorbeigeh?

— Das ist die Sesselfrau!

SZIGORU RENDELÉS.

Macerának sokat fájt a feje és megvizsgáltatta magát egy orvossal.

— Kedves uram, — mondta az orvos —, sajnos, inni tilos, tilos néhez ételeket enni, és főleg naponta legfeljebb négy szivar.

Macera eltávozott, de pár hét múlva újra beállt.

— Nos, — kérdezte az orvos — javult az állapot?

— Valamit javult, — felelte Macera, — csak azt a négy szivart ne kellene elszívnom, attól mindig elszédülök.

— Hogy-hogy?

— Soha életemben nem dohányoztam.

Főidény

Írta: PAJZS ELEMER.

1.

Nem mindegy, hogy mit csinált ez előtt? Jegyzőgyakornok volt-e Tirolban, vagy lovakat vakart egy nagyur istállójában? Az a fontos, hogy mit csinál ma. Ma pedig nincsen baj. A magasiati hotelben, amelynek sapkájá, hatodik esztendeje hordja, nemcsak a levegő jó, hanem a koszt is, amit adnak és az ágy, amelyben pihen és álmodik, nemkülönben.

Háziszolga volt Ludwig, ezer méterrel a tenger színe fölött, háziszolgára is szükség van, nem lehet mindenki püspök. Ludwig különben se vágyódott soha semmiféle egyházi állásra, mert — akár csak az ördög — ő se állhatta a ömjénaszagot. Háziszolga volt. Azt se lehet mondani, hogy napkelteől napnyugtáig, mert ő bizony sokszor korábban kelt fel és később nyugodott le, mint a nap. Igaz, hogy dolga is több volt, mint a napnak. A nap csak süt, vagy bujdosik a felhők között. De Ludwig mi mindent csinál! Várja az aszangi autobuszt, aranybetűs sapkában, zöld kötényben, teljes háziszolgai díszben, megemelt a sapkáját a ruganyos ülésekről leszálló vendégek előtt és fölönfogja a bőröndjeiket. Ropog a kavics, kong a falpados a lábál alatt, amíg a poggyászt lőheve, fújva föl nem vitte a kijelölt szobákba. De gyerünk csak tovább, mi minden van itt még! Tologatja a marha nagy hengert, simítja, egyengeti vele a teniszpályát, fehér vonalakat meszel a türelmes földre, fát aprít, pisztrángokat halászik ki a halasmedencéből, segít kocsit mosni a garázsban, játszik a kutyákkal, kikészíti reggel a fekvőszékeket, elrendezi rajtuk a takarókat és plédeket, nyírja, kaszálja a füvet, a parkban, locsol a fekete gumicsővel, cipőket tisztogat, elég, ugy-e?

Ludwig. Ugy hívták, hogy: Ludwig. És hányan hívták és milyen gyakran! És nemcsak szóval, csengővel is.

2.

A tapintatlan hivatalos papírok megfelelő rovatába Ludwig nem írhatja be azt, hogy: nőtlén. Akci ez a fontos változást előidézte az életében,

pincérlány a szőlőházban, vörös, szeplős és Minna-nak hívják. Szóval Ludwig nemcsak háziszolga, hanem férj is. Háziszolga beandott pontosan, lelkiismeretesen ellátja. A férj teendőit?

Ludwig fent lakik Minnával a harmadik emeleten, ahol a többi személynél szobák sorakoznak, magasan, mint a galambok. Csakhogy a galambok szabadon röpködnek, amerre a kedvük tartja és nem cipelnek bőröndöket.

Minna jó asszony, derék asszony, a vörös kedvent hajszíne Ludwignak, a szeplőkért se haragszik és mégis... Ha jegyzőgyakornok lenne Tirolban, vagy lovakat vakarna egy nagyur istállójában, bizonyosan a legboldogabb házasságot élne Minnával.

Csakhogy Ludwig háziszolga a Hotel Post-ban, ezer méterrel a tenger színe fölött.

3.

Nehéz mesterség. De nem a bőröndök miatt. Ő, aki odalent, az aszangi cirkuszban nemcsak a dalmát gorillát, hanem a porosz orosziant is földhöz nyekkentette, igazán nem ijed meg egy-két bőröndtől. Másrét nehéz. Nehéz, mert a padászsobában a tti emeleten, a fehérre lakkozott ajtók mögött a leggyönyörűbb nők lélegzenek, vérforraló idomok alatt nyoszörögnek az ágyak ruganyai, a pihenő mellékből érzéki sóhajok repülnek ki és sejtelmes, pókháóvékony fehérneműk hevernek a székeken. Nők, nők, nők, fiasak és telck, rozsdók és áfonyafeketék, osztrákok és külföldiek, olyan szemekkel és szájjal, amelyek, mint a lánc a gályarabot, fogvatartják a tekintetet. És bárhova nézzen is, minden órájuk emlékeztet. A Kaffeesalon fogasain lógó kabátkák, az abakdeszkákön felejtett kesztyűk ilatukkal, formájukkal a testeket, kezeket idézik kísértetiesen, amelyekről lehámozódtak. A fekvőszékeken heverő párnák a jószagu hajakra emlékeztetnek, amelyek rajtuk pihentek, a merengő szemekre, amelyek belebámultak az ég valóságúttén kékjébe és a gomolygó felhőkbe. Micsoda fájdalmas gyönyörűség tölti el, amikor hajnalban végigzarándokol a folyosón és az a tők, a é hánnyt, cipőket összeszedi. Bizony, sokszor megreszket a keze, amikor a keskeny kis talpakra a szobaszámot felkértezza... Hát még, amikor fényesíti

őzet és az ujjai bent motognak a néha még meleg fészekben, amelyekben nemrég még élő, rózsaszín lábak gömbölyödtek...!

Minna, a vörös és szeplős Minna okos nő volt. Tíz esztendeje taposta már a hotel folyosókat, anynyi futó és tartós szerezem előszobáját. Sok, nagyon sok érzést látott már gőzölgőni és megfagyani. Sok árulkodó hang ütődött a fülébe a lépcsőház, a lugasok, a kerti padok felől, a suttogástól a gyönyör elhaló sikoltásáig, a közöny kimért és takarékos mormogásától a gyűlölet tékozló rikácsolásáig, amely pergett, csattogott, mint a vívókard. Sok mindent látott, hallott, sok mindenben elgondolkodott. Ha jött a főidény, tudta, hogy Ludwig menthetetlenül megbolondul. Tudta, hogy Ludwig fordított hőmérő. Amikor érett, zengő nyár van és a hőmérőben felszökik a higany, Ludwig lehül, hideg lesz hozzá és mikor kiürül a szálloda, várjak kárognak és megijör a hó, Ludwig fölmelegszik. Hagyta hát, hogy lekókkadt fejével hordozza a táskákat az illatos idegenek után, szagolgassa a vállaikat és plédjeiket, hagyta, hogy nézegesse a hódat, dobogó szívvel hajoljon ki az ablakon, ha forró suttogást hall a gesztenyefák alól és vacogó fogakkal figyelje a kert kavicsán elcsikorgó lépéseket. Legfőkébb akkor szót ki az ágyból, amikor Ludwig nagyon is hosszan málázott el az ablaknál: — Feküdj le, Ludwig... Reggel nem tudsz majd fölkelni!

5.

Minna-nak nemcsak vörös haja volt, nemcsak szeplő, hanem takarékkönyve is. A könyv az ő nevére szült, a férfiak mind megbízhatatlanok, és Ludwig meg különösen. Az összeg szépen hizott gömbölyödött, a kamatok is dagasztották. Nem nem akarják, hogy egész életükben másnak dolgozzanak. Még két-három esztendő, azután megvehetik a barátságos kis Jausenstation-t, amelyet kiszemeltek. A tulajdonos, tud a hevenem, szivesen eladja és nem is kell az egészet kifizetni. A három szobához, mihelyt egy kicsit megszédtek magukat, hozzáépítenek még harmat. A tekepályát minden esetre rendbehozatták, a rozogant butorokat is kicserélik.

Erre gondolt Minna, amikor vérszínű röhizte

Szerkesztői üzenetek

Iparoktatási járulék iránt érdeklődőknek Targu Mures. Az 1927 évi Hivatalos Lap 7-ik számában jelent meg az erre vonatkozó törvény, míg a törvény végrehajtási szabályzata, amely ezt kiegészíti, az 1927-ik évben a 48-ik számú Hivatalos Lapban jelent meg. Ez a törvény, illetve az arról intézkedő végrehajtási utasítás írja elő, hogy mit kell fizetni az iparosoknak, vagy alkalmazottaknak iparengedélyük kiváltásánál, illetve munkakönyvük átvételekor. Az új ipartörvény kibocsátása előtt ez a törvény egységesítette, hogy milyen díjak szedhetők a tanoncszerződés, segédkönyv, iparengedély kiadásánál. E törvény 2-ik szakasza szerint a beszedett taksák tanoncotthonok fenntartására és olyan intézmények támogatására használandók fel, amelyek munkások nevelésének és speciális munkájuk elvégzésének tökéletesítésére szolgálnak. Az e törvény által kirótt taksákat a törvény 3-ik szakasza szerint a munkaadók úgy fizetik, hogy minden egyes biztosított alkalmazottjuk után 2 lei illetéket rónak le hetenkint. Ennek az összegnek fizetését olyan műhelyeknek, amelyeknek 3-nál kevesebb alkalmazottjuk van (tanonc és munkás), a munkaügyi minisztérium elengedheti és elengedhető az illeték olyan üzemeknek is, amelyek a fent körülírt célokat szolgáló intézményt tartanak fenn.

A fent részletezett taksák beszédese, más szóval a fenti törvény végrehajtása a jársadalombiztosító törvényben meghatározott szabályok szerint eszközölkedik. A törvényben erre vonatkozó szabályt megismétli a törvényhez kiadott végrehajtási utasítás harmadik szakasza, amely szerint a taksák befizetése a kereskedelmi vállalatokra is kötelező, habár ellenkező határozat is van e tekintetben. Iparosoknak azonban a taksát fölétlenül fizetniük kell. A törvény életben van ma is. Részben ugyan az új ipartörvény módosította a taksák összegét, de az lényegében változatlannul fennáll.

Adófizető iparos Sighet. Az egyenesadókról szóló törvény 87-ik szakasza szerint kiskereskedők azok, akiket a klasszifikáló bizottság mint ilyeneket osztályoz, míg kisiparosok azok az adófizető

polgárok, akik az 1932-ik évi december 31-én kelt forgalmi adótörvény vonatkozó rendelkezései alá esnek.

Kiskereskedő adózó tehát a) aki kereskedelmi vállalkozást folytat; b) nincs magasabb jövedelme a klasszifikáló bizottság határozata szerint évi 150.000 leinél.

Kisiparosok azok az adófizető polgárok, akik a) valamely ipari foglalkozást üznek; b) nem használnak üzemükben öt lőerős gépnél nagyobb gépi erőt; c) nem alkalmaznak 6 munkásnál többet; d) nem adnak munkát üzemükön kívül működő munkásoknak; e) be vannak iratkozva az ipartestületbe, ha városban laknak, vagy amennyiben eladást telepük van, nem fizetnek 80.000 lei évi bérösszeget, ha nagyobb összeget a fővárosban, 60.000 leinél több bért megyeszékhelyeken és 40.000 leinél többet a többi városokban.

A kiskereskedői minősítéshez tehát szorosan hozzátartozik, hogy a fenti bizottság megállapítása szerint ne haladja túl a kiskereskedő évi jövedelme a patenta fixában megállapított évi 150 ezer leies jövedelmet. A kisipari minőség megállapítására elegendő, ha a fent említett és a forgalmi adótörvényben szereplő előírásnak megfelel. A módosított forgalmi adótörvény rendelkezései tehát nem vonatkoznak sem a kisiparos, sem a kereskedő általános megadóztatására. A kisiparosi minőségről az adótörvény szempontjából nem az új forgalmi adótörvény rendelkezései az irányadók, hanem az életben levő rendes adótörvény rendelkezései. Akár kisiparos tehát Ön, akár termékeit értékesítő kereskedő, ipari jövedelmei a fenti meghatározások alá esnek. Mivel a múltban patenta fixát élvezett, a három év leteltével a bizottsághoz benyújtandó új kérvény alapján ismételtén kérje a patenta fixa Önre való érvényesítését.

MUTTERSTOLZ.

— Na, Kleiner, wieviel ist denn 1 und 1?

— 3!

Die Mutter: — Fabelhaft, nicht wahr, so klein und bloss um 1 verrechnet!

bort állított a hölgyek asztalára, akik felé Ludwig sóhajai szálltak. Mindig szolgálatkész volt, mindig mosolygó. Erre gondolt és nem arra, milyen egő, düledt szemekkel nézi Ludwig a megbontott ágyukat, amikor reggeli pongyolában látja őket és plédjeiket a fekvőcsarnokba leviszi.

— Tombold ki magad, aranyom, reszkecs, sóhajtozz, vacogtasd a fogad, ha jól esik! — mondta Minna. De volt annyira óvatos, hogy csak olyankor, amikor Ludwig nem volt jelen.

6.

Voltak könnyebb „esetek” Ludwignak, de voltak nehezebbek is. Ez a bécsi Trude a nehezebbek közé tartozott. Hogyan mutathatja ki egy házi-szolgá a szerelmét? Kettőzött buzgalommal fényesítette a Trude cipőjét és csaknem mindennap megkérdezte tőle: „Nem akar, Trude kisasszony, méretkezni?” Ha a leány mosolyogva igent intett, boldogan szaladt a kamra felé, amelyben a mázsa állt. Reggelként, amikor a fekvőszékeket kikészítette, kicsoda gondná rendezgette a huszonhatos székét, kicsoda szeretettel igazította el benne a takarókat! Ha Minnának történetesen dolga lett volna a fekvőcsarnok táján, észrevehette volna, hogy a regényes hajlamu Ludwig bele-belefekszik a huszonhatosba. Így csak a péklány látta ezt az önfelédit elnyújtózást, aki a szemlét hozta a szállodába és nem is álhatta meg szó nélkül:

— No mi az, Ludwig, nem aludtál az éjszaka?

Minna minden este el szokta szedni Ludwigtól a borraivalót, de mostanában hiába veregette a zsebét, egyetlen garas se csörgött benne. Igen, mert mielőtt a dolgát elvégezte, beült a söntésbe, vándoriparosok, sofőrök és parasztok közé, hallgatja a hangszóró rikácsolását és öntötte magába a bort, amíg csak a pénzéből futotta. Jó ez a mámor, el-tompul tőle az ember és nem gondol olyasmire, amire tudja, hogy örültség gondolni. Az újait azonban nem szédítette el a bor, ezek az ujjak százszor is lerajzolták az itálói luccos asztalra a Trude nevét.

A megértő Minna nem szólt, csak sóhajtott. Férfiak, férfiak, nehéz veletek!

Ha Trude tenniszezett, Ludwig mindig ott ólálkodott a pálya körül és mohó szemekkel itta ma-

gába a leány féktelen, felszabadult mozdulatait, telt formáinak nyugtalanító játékát.

7.

A szálloda lassanként kiltrült, egyre kevesebb volt a tisztogatni való cipő, nemsokára Trude is elutazik. Erre gondolt Ludwig, miközben egyenesre nyírt a sárguló élősvényt és mintha a nagy oló is erre gondolt volna, olyan fájdalmasan csatogott.

Az ég is siratta Trudét, megeredt az eső, kövér cseppek loocsantak az országútra és a következő pillanatban már zengett az ég, villámok gyuladoztak és akik a fekvőcsarnokban pihentek, sikoltozva igyekeztek a szállodahaj felé.

Trude is közülük volt, de csak az országutig jutott, ott elcsuszott a síkos sárban és végigvágódott a köveken. Ludwig, aki a plédet, takarókat kapkod a össze, odarohant hozzá, talprasegítette és a karjaiban vitte be a hallba. Vörös afecal, lüheve tette le az egyik karosszékre.

— Köszönöm! — mondta Trude mosolyogva. Ludwig nem tudott mosolyogni. Vadul dobolt a szíve. Karjaiban még mindig ott érezte Trude teli formáit, amelyek szinte süjtötték a bőrét az átvedvesedett selyemruhán keresztül.

Az eső órákon át esett. Állhatatosan, vigasztalanul. A piszkos égen tépett felhőrongyok kergétödztek és Ludwig reszketve ült a szobájában. Nem a zivatartól félt.

Éjfél felé elállt az eső. A megmosdott fák és bokrok friss esőszagot lehelték. Ludwig még mindig az ablakban könyökölt. Komor volt és rosezkedvű, nem lehetett szólni hozzá. Minna mégis megpróbálta:

— Láttam, nagyon ölelgetted a Trude kisasszonyt. No milyen volt?

— Nehéz! — mondta Ludwig dühösen.

Ledobálta magát a ruhát, mert eszébe jutott, hogy reggel fel kell kelnie. A szállodai igazgatók nem törődnek vele, hogy a személyzet alszik-e éjszaka vagy álmatlanul ferreng reggelig.

8.

Másnap reggel Ludwig összesöpörte a sárga leveleket a gyepről és a kavicssal beszórt sétautakról és nehéz szívvel nézte a helyet, ahol Trude el-

BIRO ELÖTT.

— Volt már büntetve?

— Ebben az évben még nem.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyző Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutorare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin această comunită cu asociații, că cotizațiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyző Csoportja Igazgatósága esetenként közli a tagjaival, hogy a halálozási járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

Grupa I. Csoportban: Andrei Matus András 877.

Grupa II. Csoportban: s. l. Mihail Dobestean Mihalyné 956, v. l. Alexiu Nagy Elekne 957, v. l. I. Oszter Jánosné 958 számig esedékes a fizetés.

Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutorare în caz de deces a Industriștilor din Arad face cunoscut membrilor cari sunt în restanță cu cotizațiunile lor, să achite rentanța lor în interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-ului 14 și 15 din statute calitatea lor de membri respira automatic, adică dacă membrul decedază între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizațiunile sunt scadente după următorii membri decedați:

Az aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja Igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálozási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekükben rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatice megszűnik, azaz, ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható. A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In Grupa A. Csoportban: 952 Petru Kapitány Péter, 953 v. l. Alexandru Szapor Sándorné.

In Grupa B. Csoportban: 944 Ignatie Zenne Ignác, 945 v. l. Petru Szilágyi Péterné.

esett. Am az országutnak az a pontja hajszálra olyan volt, mint a többi. Az eső minden nyomot elmosott.

— Hé, Ludwig! — szólt az igazgató. — A huszonhatos utazik a féltizedessel. Hozza le a poggyászat!

Ludwig lélegzete elnehezedett, a söprű is nehezebben mozgott a kezében.

Negyedútkor bekopogott a huszonhatosba és fölnyalábolta a csomagokat.

— Maga egy lovag, Ludwig! . . . — mondta Trude mosolyogva. — Igazi lovag!

Azán kinyitotta a retiküljét és borraivalót adott a lovagnak.

Féltizkor megállt az autobus a szálloda előtt, a sofőr megnyomta a dudát, az utasok beszálltak. Az öreg gráci professzor is elutazott, ki bánja a professzort? De Trude! Trude! . . .

A sofőr dudált, az autobus elindult. Az igazgató és a személyzet bucsút integet a távozóknak. Ludwig is integetett. Ehhez a házi-szolgának is joga van. Sőt. Ez nemcsak joga, de kötelessége is.

Trude elutazott, a fekete gumicső, a gereblye és a fekvőszékek ottmaradtak.

Minna is ottmaradt.

A vörös hajával. A szeplőivel.

Es a takarékkönyvével.

9.

A nagy éttermet bezárták, a kocsiben terítették. Nyugalmasított erdészek, államhivatalnokok, öreg iskolaigazgatók lapozgatták az újságokat a Café-Salon-ban és élvezték a csipős öszt. Ludwig nyugtalansága megszűnt. Ha elindult az autobus Aspang felé, nem állt ki az országút közepére és nem nézett utána, míg a serpentinre újra, meg újra feltűnedezik. Ment a dolgára, vagy ha ráért, beült a söntésbe és salkozott a csapossal.

Szombaton este, amikor szabadnapjuk volt, elmentek Minnával a Lang-ba, édes úrmöst ittak, hallgatták a gramofont és táncoltak. A táncok közötti szünetekben szerelmesen összedugták a fejüket és a szállodájukról beszélgettek. Ludwig bájusza Minna szeplőit csiklandozta. Megint elmúlt egy nyár, ennyivel is közelebb jutottak a céljukhoz. Hiába, nincs szebb, mint egy nyugalmas, békés házastétel!